Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov.

V.b.b.

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek. Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt 2, Postfach 124

Letnik XI. | Celovec, četrtek, 14. junij 1956 | Štev. 24 (738)

Naloge našega lista danes

Menda noben drugi činitelj ni v taki meri odsev našega razvoja kot naš list. To posebno lahko ugotavljamo danes ob desetletnici njegovega obstoja, ko pred nami vstaja njegova zgodovina in ob tej zgodovini tudi zgodovina našega mladega naprednega političnega gibanja na Koroškem.

Kot odsev našega razvoja pa je v določenem času vedno tudi rezultat določenega družbenega stanja in zavestnih potreb določenih plasti ljudstva. Je torej danes odsev naše današnje politične stvarnosti in ima zato tudi svoje posebne naloge. Zdi se mi potrebno, da ob desetletnem jubileju spregovorimo tudi o teh posebnih nalogah našega lista.

Ko smo spremenili obliko svoje politične dejavnosti in se odpovedali lastni politični organizaciji in s tem v veliki meri neposrednejšemu stiku z našimi ljudmi, je našemu listu vstala še večja naloga: prevzel je tako rekoč vso našo politično dejavnost in mora torej danes biti naš glavni politični delavec, naš najagilnejši aktivist, najdoslednejši borec za resnico in pravico, odločni čuvar pridobitev naše borbe in brezkompromisni pobornik za socialne in narodnostne pravice našega delovnega človeka.

To so brez dvoma tako odgovorne naloge, da danes še prav posebno velja resnica o tisku kot najmočnejšem orožju v rokah ljudstva. Da bo to orožje služilo v čim bolj polni meri napredni, socialistični usmeritvi našega gibanja, da bo torej orožje v rokah naprednih sil našega ljudstva — je naloga nas vseh!

Po desetih letih našega mirnodobnega naprednega gibanja je skrajni čas, da brez oklevanja stojimo na naprednih pozicijah, da vse posamezne dogodke vedno pravilno uvrstimo v tokove napredka, da dosledno vsa vprašanja gledamo, razjasnimo in rešujemo z naših socialističnih, naprednih, to je človečanskih pogledov.

V tej zvezi bi omenil le nekaj vprašanj, ki bi jim moral naš tisk danes posvetiti še mnogo več pozornosti. Z našo vključitvijo v napredne socialistične vrste v deželi in državi še vse premalo posvečamo pozornosti splošni problematiki naše države. Le prečesto prezremo tudi v našem listu važna vprašanja naše notranje in zunanje politike, našega državnega gospodarstva in celo našega delavskega in sindikalnega gibanja, čeprav je poznanje teh problemov za politično razgledanost in za višjo socialistično zavest našega delovnega človeka neobhodno potrebno. Kot socialističen in demokratičen list bi moral naš list v borbi proti kapitalističnemu izkoriščanju našemu človeku dati tisto politično, gospodarsko in strokovno znanje, da ne bo vedno znova žrtev gospodarsko močnih razrednih in hkrati tudi nacionalnih nasprotnikov.

Prav v tej zvezi pa ima še drugo važno nalogo: da namreč s pravilnim postavljanjem nacionalnega vprašanja, ki je v borbi za spoštovanje drugega naroda, za medsebojno razumevanje in spravo proti nacionalnemu šovinizmu, onemogoči izigravanje tudi naprednih sil proti pravicam našega zapostavljenega ljudstva, kar se je vedno spet dogajalo in se še dogaja na Koroškem z lažnivimi šovinističnimi gesli iz preteklosti na škodo strnjenosti in s tem moči socialističnih sil.

O nalogah našega tiska za pravice našega ljudstva več govoriti se mi zdi nepotrebno. To nalogo je v odlični meri vršil in jo vrši, da je danes absolutno priznani, najpomembnejši informator naših teženj in zahtev, pa tudi vestnik še vedno obstoječih krivic in zapostavljanja. Z vršitvijo te naloge povezuje tudi vse naše ljudstvo brez razlike svetovnonazornega gledanja in je tako glasnik resnične narodnostne enotnosti!

Ob jubileju le še želja, da naj bi »Slovenski vestnik« kot uho in oko našega gibanja in našega ljudstva še bolj dvigal politično in narodnostno zavest, bil še močnejši pospeševalec našega kulturnega in gospodarskega prizadevanja in končno aktivni činitelj za popularizacijo naše politične in manjšinske koncepcije, ki »izhaja iz novih pogledov na sodobni razvoj, na našo posredovalno vlogo v izmenjavi na kulturnem in gospodarskem področju med sosednima narodoma in državama, iz zavesti zgodovinske in kulturne skupnosti in povezanosti vsega slovenskega ljudstva, ki ga je znova potrdila narodnoosvobodilna borba, iz zavesti, da je edino pravilna usmeritev naše manjšine njena udeležba v prizadevanju socialističnih sil v deželi in državi za boljše življenjske pogoje in novo družbeno ureditev in v njeni službi mostu za pospeševanje dobrih sosednih odnosov med narodoma in državama.«

Dr. Franci Zwitter

Vrsta zakonskih predlogov na prvi seji parlamenta

Nasproti prvotnim ugibanjem v zvezi z volitvami novega predsedstva parlamenta je prva seja novoizvoljenega državnega zbora zadnji petek potekala zelo stvarno in brez sleherne senzacije. V navzočnosti zveznega prezidenta dr. Körnerja in številnih diplomatskih zastopnikov so bili namreč ponovno izvoljeni vsi trije predsedniki parlamenta, namreč dr. Hurdes (ÖVP), Böhm (SPÖ) in dr. Gorbach (ÖVP).

Po izvolitvi predsedstva in zaprisegi poslancev so poslanci posameznih strank predložili celo vrsto osnutkov novih zakonov, potem pa je bilo zasedanje parlamenta odgodeno do verjetno 20. junija.

S socialistične strani so vložili naslednje predloge oziroma osnutke: predlog za znižanje mezdnega in dohodninskega davka zlasti za osebe z malimi in srednjimi dohodki, nadalje predlog za splošno amnestijo za politične kazni (ta predlog so napravili skupno s poslanci FPÖ), zahtevo po zvišanju rent za takoimenovane starorentnike ter končno zahtevo po izplačilu polnih plač državnim uslužbencem.

ÖVP-jevski poslanci pa so ob tej priložnosti zahtevali razveljavljenje tako imenovanih zakonov o nacistih. Predložili so osnutek novega ustavnega zakona, s katerim naj bi bile ukinjene svoječasne sankcije proti bivšim nacistom, ki jim je treba vrniti tudi zaplenjeno premoženje. Nadalje so predlagali ukinitev investicijskega fonda za podržavljeno industrijo ter predložili osnutek zakona o ureditvi vprašanja nemške imovine.

Kakor že omenjeno, bo prihodnje zasedanje parlamenta verjetno 20. junija. Do takrat upajo, da bodo zaključena tudi pogajanja med ÖVP in SPÖ o bodoči koalicijski politiki. V tem oziru doslej namreč še niso našli zadovoljivega sporazuma in je bil za včeraj sklican nadaljnji sestanek zastopnikov obeh bivših koalicijskih strank.

V zvezi s temi pogajanji, ki kakor običajno potekajo za strogo zaprtimi vratmi, je bilo z mnogih strani slišati mnenje, zakaj javnost o poteku razgovorov ničesar ne izve. Kancler Raab je smatral za potrebno, da na te zahteve odgovori po radiu, kjer je zastopal stališče, da verjetno nobenemu izmed partnerjev ne bo uspelo stoodstotno prodreti s svojimi zahtevami in bi bilo skupno delo le otežkočeno, če bi vsaka stranka že v naprej v javnosti postavila svoje stališče kot nespremenljivo.

Splošno zanimanje za Titov obisk v SZ

Obisk predsednika Tita in ostalih jugoslovanskih državnikov v Sovjetski zvezi z velikim zanimanjem spremlja ves svetovni tisk, posebno pa so predmet dnevnih poročil razgovori med jugoslovanskimi in sovjetskimi voditelji. Splošno poudarjajo veliki pomen Titovega obiska kot prispevek k pomiritvi v svetu in hkrati priznavajo, da je zopetno zbližanje med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo prepričljiv dokaz, da se je v sovjetski politiki mnogo spremenilo, kar bo pozitivno vplivalo na nadaljnji razvoj v svetu.

Tudi v Organizaciji združenih narodov pazljivo spremljajo obisk Tita v SZ, kateremu pripisujejo velik mednarodni pomen ter so prepričani, da bo prispeval k nadaljnjemu poglabljanju in utrjevanju ugodnega vzdušja na svetu. Zlasti vzbujajo Titovi razgovori v Moskvi veliko zanimanje zaradi vrste praktičnih vprašanj, s katerimi se ukvarja OZN, kakor sta to vprašanje razorožitve in vprašanje gospodarskega razvoja nerazvitih dežel.

V tej zvezi je razumljivo, da uživa jugoslovanska zunanja politika v krogih OZN vedno večji ugled in si je pridobila sloves »protiblokovske politike, ki trdno podpira OZN«.

Nove pobude Bulganina za razorožitev

Predsednik sovjetske vlade Bulganin je poslal predsedniku Združenih držav Amerike Eisenhowerju poslanico, v kateri je izrazil, da je razorožitev še vedno eden od problemov, ki zadeva ves svet. Po drugi svetovni vojni so bili vsi prepričani, da je na vsak način treba preprečiti izbruh tretje vojne, in prav zaradi tega so se vlade začele pogajati o zmanjšanju oborožitve. Žal pa ta pogajanja doslej še niso rodila dosti uspehov.

Nastanek novega orožja, kot so vodikove in atomske bombe, nalaga nujno rešitev problema razorožitve. Bulganin v poslanici Eisenhowerju še posebej govori o tem, kako bo mogoče priti iz zastoja, v katerega so zašli razgovori o razorožitvi. Dejstvo je, poudarja, da razgovori o razorožitvi v pododboru Združenih narodov doslej še niso prinesli zaželjenih rezultatov. Ne glede na to, pravi Bulganin, se je Sovjetska zveza odločila dati pobudo in bo v ta namen zmanjšala oborožene sile za 1 200 000 mož. Skladno s tem bodo zmanjšali tudi oborožitev in druge potrebščine oboroženih sil v SZ ter proračun za vojaške potrebe.

V skladu s temi ukrepi je Sovjetska vlada že precej vojaških formacij odpoklicala iz Vzhodne Nemčije, pričakuje pa, je rečeno v poslanici, da bodo tudi ZDA, Velika Britanija in Francija napravile podobne ukrepe v Zapadni Nemčiji. Takšni ukrepi velesil utegnejo privesti do sporazuma o zmanjšanju tujih oboroženih sil v Nemčiji.

Na koncu poslanice izraža Bulganin upanje, da bosta vlada ZDA in Eisenhower osebno posvetila sporočilu sovjetske vlade o razorožitvi največjo pozornost in dala dragocen prispevek za prenehanje oboroževalne tekme, nadaljnje popuščanje mednarodne napetosti in utrjevanje splošnega miru.

Francoski uradni krogi so to Bulganinovo sporočilo ugodno ocenili in poudarjajo, da morajo velesile navzlic težavam napeti vse sile, da bo prišlo do potrebnega sporazuma o dejanski razorožitvi. V Washingtonu pa izjavljajo, da bodo odgovorili Bulganinu verjetno šele po okrevanju Eisenhowerja in da bo odgovor verjetno vljuden »Ne«.

Podobna pisma je Bulganin poslal tudi Edenu, Molletu, Adenauerju in Segniju.

Mednarodna organizacija naj reši alžirsko vprašanje

Arabsko-azijska skupina v OZN je sklenila zahtevati od Varnostnega sveta, da bi razpravljal o alžirskem vprašanju. Če tu ne bi uspela, bi skupina zahtevala, da se skliče Glavna skupščina ali pa da se to vprašanje vključi v dnevni red rednega zasedanja. Francoska delegacija, ki je že enkrat ob podobnem vprašanju demonstrativno zapustila zasedanje OZN, bo verjetno pripravljena razpravljati o alžirskem vprašanju v OZN, ne pa v Varnostnem svetu in tudi ne v Glavni skupščini. Azijsko-arabska skupina se bo trudila, da bo osredotočila svetovno pozornost na pereči problem Alžira, kjer umira ljudstvo, ki se bori za svobodo in neodvisnost.

Azijsko-arabska skupina se je znatno okrepila s sprejemom novih članov v OZN in je v njej zastopanih 23 izmed 76 članic te organizacije.

Eisenhower ponovno zbolel

Zadnji teden se je nenadoma razširila vest, da je ameriški prezident Eisenhower ponovno zbolel in da so ga v noči od petka na soboto operirali. V zdravniškem poročilu, ki so ga izdali takoj po dve uri trajajoči operaciji, so poudarili, da sedanja bolezen ni v nobeni zvezi z lanskoletnim obolenjem in da je operacija potekla v redu.

Vest o Eisenhowerjevem obolenju je močno vznemirila vso ameriško javnost, posebno pa še republikance, ki se bojijo, da Eisenhower ne bi mogel več kandidirati pri letošnjih prezidentskih volitvah. Njegovo zopetno obolenje je povzročilo prvi trenutek tudi nemire na newyorški borzi.

Zdravniki zagotavljajo, da bo Eisenhower verjetno v dveh tednih spet lahko opravljal svoje državniške posle.

Novi sovjetski zunanji minister

Kakor smo kratko omenili že v zadnji številki, je bil namesto Molotova imenovan za novega sovjetskega zunanjega ministra Dimitrij Trofimovič Šepilov. Pred

imenovanjem za ministra je bil Šepilov glavni urednik moskovske »Pravde« ter je zavzemal tudi važne položaje v partiji. Med zadnjo vojno je kot prostovoljec odšel v armado in se udeležil številnih bitk od Moskve do Stalingrada, Bukarešte in Dunaja. Že leta 1950 je bil izvoljen za poslanca Vrhovnega sovjeta, na 19. kongresu pa za člana Centralnega komiteja KP Sovjetske zveze.

Naše glasilo na pragu v drugo desetletje

»Slovenski vestnik« obhaja desetletnico svojega obstoja. Dne 14. junija 1946 je prvič nastopil pot v domove naših krajev. Njegovi začetni koraki v življenje niso bili lahki. Preden se je porodila prva številka, je moral premagati nebroj ovir, zaradi katerih smo ostali koroški Slovenci več kot leto dni po koncu vojne brez svojega glasila. Tedanji tuji in domači oblastniki so imeli še zelo čudne pojme o demokraciji in svobodi. Na vse načine so skušali preprečiti, da bi dobilo naše ljudstvo v lastnem listu odločnega zagovornika svojih pravic. Računali so, da je sila viharjev, ki so divjali preko naših krajev, že tako daleč uklonila in strla našega človeka, da ne bo več kazal volje do samobitnega življenja.

Vendar je naše ljudstvo prav v najtežjih letih svoje zgodovine, v času nacističnega nasilja, najbolj odločno in neustrašeno izpričalo svojo življenjsko voljo. S partizansko borbo proti zločinskemu fašizmu, s trpljenjem v koncentracijskih in izseljeniških taboriščih je doprinašalo sorazmerno velik delež v žrtev polni borbi za zrušitev zasužnjevalnih nasilnikov in za zgraditev novega sveta na temeljih miru, demokratičnega sožitja in enakopravnosti vseh narodov.

Za ustvaritev teh ciljev in za zgraditev pravičnejših, socialističnih družbenih odnosov, v katerih ne more biti mesta za kratenje političnih, gospodarskih, kulturnih in narodnostnih pravic našega človeka, ki hoče na domačih tleh živeti enakopraven med enakopravnimi, se zavzema »Slovenski vestnik« z vso doslednostjo. Ves čas svojega rednega izhajanja skuša biti bralcu zanesljiv vodnik in kažipot v čestokrat zamotanem in težko preglednem političnem in družbenem dogajanju doma in v širnem svetu. Pazljivo sledeč razvoju in dogodkom posveča posebno pažnjo in daje poudarka vsem tistim vprašanjem, ki so za neovirano življenje in delo našega ljudstva prvenstvenega in bistvenega pomena. Ni je težnje našega delovnega človeka, bodisi kmeta, delavca ali izobraženca, ki je naš list ne bi upošteval v svojem prizadevanju za uresničitev vseh tistih pravic, ki demokratično urejeni državni skupnosti šele dajejo upravičenost takega naziva.

Ko ob desetletnici prelistavamo obsežno zbirko dosedanjih 738 številk našega lista, se pred nami razgrne vsa pestrost in razsežnost življenja ter vsestranskega truda in dela našega ljudstva v zadnjih desetih letih. »Slovenski vestnik« je budno spremljal in v veliki meri tudi vzpodbudno usmerjal našega človeka pri njegovi politični preobrazbi v smeri naprednega mišljenja, pomagal mu je osvobajati se spon preteklosti, v katere so ga svoj čas uspeli vkovati domači in tuji poborniki nazadnjaštva, ki se še danes trudijo, da bi naš življenj ne bil deležen sveže sape kulturnega utripa ter napredne in svobodne misli. »Slovenski vestnik« je bil vsa leta zvest sopotnik in glasnik vseh naših naprednih organizacij, ki so po vojni postavljale temelje in gradijo v naših krajih novo kulturno-prosvetno življenje, ki našemu človeku posredujejo sodobno znanje in napotila za obvladanje naprednega gospodarstva, ki širijo misel vzajemnosti in zadružnega sodelovanja med delovnimi ljudmi. Vsa ta prizadevanja je »Slovenski vestnik« na moč podprl kot je vedno nudil tudi odločno podporo našim izseljencem, političnim pripornikom, partizanskim invalidom in vdovam ter vsem ostalim žrtvam fašizma v njihovi borbi za priznanje njihovih zakonitih pravic.

Pri vsem svojem delu in prizadevanju za kulturne, gospodarske in socialne pravice našega ljudstva, pri dosledni obrambi njegovih narodnostnih pravic, pri posredovanju naprednih, demokratičnih in socialističnih pogledov na življenje pa naš list nikdar ni pustil iz vida osnovnega spoznanja, da je treba na ozemlju, kjer se stikata in živita drug ob drugem dva naroda, vse te napore čvrsto zasidrati na temeljih odkritosrčnega prijateljstva med delovnimi ljudmi obeh jezikov v naši skupni domovini. Zato se »Slovenski vestnik« vedno zoperstavlja sleherni obliki vzdrževanja in netenja vsakega narodnostnega šovinizma in se preko tega zavzema za učvrstitev in poglobitev dobrega sosedstva in prijateljskega sodelovanja tudi preko državne meje na jugu, ki za naše ljudstvo na Koroškem ne more biti pregraja jezikovne skupnosti in kulturne povezave s celotnim slovenskim narodom.

S to vsebino se je »Slovenski vestnik« v prvem desetletju svojega obstoja trdno zakoreninil širom vseh naših krajev. Kljub temu, da ga razni šovinisti in nosilci nazadnjaštva skušajo tudi z najbolj nedemokratičnimi sredstvi ovirati pri izvrševanju njegovega naprednega poslanstva, se lahko ob desetletnici veselimo, da je v danih pogojih uspel odigrati zelo pomembno vlogo v povojnem življenju in razvoju našega ljudstva na Koroškem. Vsem, ki so mu v teku teh let zvesto stali ob strani in mu nudili pomoč, vsem sodelavcem v uredništvu, upravi in tiskarni, vsem sotrudnikom, naročnikom in vsem bralcem velja ob desetletnici zahvala in priznanje, hkrati pa poziv in prošnja: Skupno se potrudimo, da bo v drugem desetletju še krepkeje stal na braniku demokratičnih pridobitev ter mirnega in enakopravnega sožitja med sosednimi narodi.

Franjo Ogris

Slovenski vestnik in kmečki človek

Kdor ob desetletnici prelistava zbrane letnike in strani posameznih številk bo pritrdil, da je »Slovenski vestnik« ves čas odkar izhaja posvečal posebno skrb vasi in kmečkemu človeku. Ni dnevnika, tednika in mesečnika v deželi, ki bo tako dosledno usmerjal kmečkega delovnega človeka k napredku ter ga neumorno spremljal in mu pomagal v naporih za lažje in cenejše pridelani vsakdanji kruh.

Kako je bilo v tistih letih, ko je bakla upora slovenskih partizanov na naših tleh zadajala nacističnim krvoločnežem občutne udarce in ko je naš človek, osvobojen strahu in nasilja, spet pričel rezati brazde po svoji od tujcev zapleveljeni zemlji? — Več sto slovenskih kmetij je še vedno bilo tujčeva last, hlevi izpraznjeni, orodje raznešeno, poslopja zanemarjena in razdejana, kašče pa prazne. Od nečloveških naporov borbe po gozdovih, od trpinčenja in stradanja v taboriščih, od prisilnega krvavenja na nemških frontah in neprenehnih groženj in represalij izmučeni slovenski kmečki človek je spet pričel pridelovati kruh, meso in mleko, ki ga je potrebovala njegova družina ter delavec v mestu in tovarni. Od kod seme in gnojila, od kod živino in orodje, opeko in cement? — Kako najbolje obdelati zemljo, kako najceneje pridelati in najbolje prodati? Kako priti do sredstev za obnovo po nasilju oskubljene domačije? —

Naš kmečki človek ni imel dosti izbire. Medtem ko so drugi ob vsestranski podpori že leta poprej modernizirali svoje kmetije in se le prečesto v brezdelju bogatili na račun našega kmečkega človeka, je on v prvih povojnih letih stal na svoji domačiji takorekoč golih rok, a z neumorno pridnostjo in voljo do življenja. »Živeti hočemo!« sta pričela peti plug po kameniti zemlji in kosa po rosni travi. »Živeti hočemo!« je odmevalo med starimi in mladimi širom naših dolin in planin.

»Živeti hočemo!« je bil tudi vseh deset let glas »Slovenskega vestnika«. V polni meri zadoščajoč resnici, da so za obstoj in življenje poleg pravilnega pojmovanja in ocene političnega razvoja, poleg kulturno-prosvetnega ustvarjanja in izživljanja ter poleg volje in pridnosti potrebni solidni gospodarski temelji in znanje človeka, se je vseh deset let neumorno boril proti gospodarskim in socialnim krivicam, ki so se godile človeku naše zemlje. Velik je bil njegov doprinos k uspehu borbe, da so postali naši izseljenci, naše zadruge in ustanove spet lastniki svojega oropanega imetja in da se jim je pričela priznavati odškodnina za povzročeno škodo. Po njegovi doslednosti in odločnosti je moral marsikdo, ki se ni hotel ločiti od najkrutejšega despotizma, izkoriščanja in zapostavljanja našega delovnega človeka, zapustiti svoj stolček in dati mesta tistemu, ki vidi v človeku človeka, ne pa na eni strani gospoda in valpeta, na drugi strani pa tlačana. Na stotine metrov lesa in glav živine ter vagone žita bi v povojnih letih odpeljali z naših vasi v korist zemljiške gospode in nacističnih Lieferbetriebov, če ne bi po deželi odmeval glas »Slovenskega vestnika«.

Vsega tega se ob desetletnici z ljubeznijo in priznanjem spominjamo širom naših vasi. Naš kmečki človek pa še posebej ceni doprinos našega lista k izgradnji in produktivnosti njegove kmetije. Številka za številko je prinašala na vas strokovne in gospodarske članke, nasvete, navodila in priporočila za uspešnejše kmetovanje. Iz preprostih in še poredkih člankov o oblikah našega kmetovanja v prvih dveh letih je ob razvoju dejavnosti Slovenske kmečke zveze in Zveze slovenskih zadrug čedalje bolj širil misli k sodobnejši ureditvi kmečkih gospodarstev ter prinašal znanje iz vseh gospodarskih vej naših kmetij. »Obvestila naprednih gospodarjev«, najprej kot štirinajstdnevna priloga, pozneje kot redna tedenska rubrika niso nič manj kakor druge strani vsake številke doprinašala k širjenju splošnega obzorja bralcev in poglobitvi in utrditvi vezi med kmetom in delavcem. Mimo tega pa so kmečkemu človeku bistveno pripomogla k racionalnejšemu kmetovanju in izbiri gospodarske smeri. Nikakor ne bo pretirano, če ob njegovi desetletnici zapišemo, da je »Slovenski vestnik« prav na tem področju odločilno prispeval k ustvarjanju boljših življenjskih pogojev med kmečkimi ljudmi.

Če ob desetletnici spominjamo na doprinos »Slovenskega vestnika« k ustvarjanju boljših gospodarskih temeljev koroških Slovencev in na njegovo povezanost z našim kmečkim človekom, potem tudi naglašamo, da stojijo v prihodnjih desetih letih pred njim kakor pred nami vsemi prav na tem področju še obsežne naloge. Znanost, tehnika in spremembe v socialni strukturi na vasi so napravile v zadnjih letih v svetu in pri nas velike korake naprej. Vasi dobivajo novo lice in življenjski pogoji kmečkih ljudi se jadrno spreminjajo. Glasovi in poročila, ki prihajajo iz širnega sveta, nas utrjujejo v spoznanju, da bomo morali v bodoče tudi mi z našim listom vred v svojih prizadevanjih iti z naglejšimi koraki naprej in poleg dosedanjih ubrati še nova pota za splošni, predvsem pa tehnični napredek naše vasi.

Blaž Singer

Peronisti so spet vznemirili Argentino

Zadnjo soboto je skupina pristašev bivšega argentinskega predsednika Perona izkoristila odsotnost sedanjega predsednika Arambura in je v nekaterih mestih organizirala vstajo, pri kateri so sodelovali posamezni oddelki vojaščine. Do večjih spopadov med uporniki in vladnimi četami je prišlo v mestih La Plata in Santa Rosa, kjer je podpredsedniku Rojasu šele s pomočjo letalstva uspelo zadušiti upor in vzpostaviti zopetni red in mir.

Po vstaji je bila aretirana cela vrsta sumljivih oseb, izmed katerih so takoj obsodili na smrt kakih 40 vodilnih članov zarote. Dva glavna voditelja protivladne vstaje pa sta pobegnila.

Čeprav pri vstaji ljudstvo ni bilo udeleženo, računajo, da bo prišlo do marsikatere spremembe v vladni politiki. Posebno poudarjajo, da si je vojna mornarica močno utrdila svoje položaje nasproti pehoti, na drugi strani pa pričakujejo poostrene ukrepe proti pristašem Perona.

Pomoč OZN v letu 1955

Uprava za tehnično pomoč OZN v New Yorku je objavila letno poročilo, v katerem je rečeno, da so Združeni narodi lani dali pomoč 101 državi. Leta 1955 so se programi tehnične pomoči močno zvišali. Za to pomoč je bilo vplačanih skupno 25 800 000 dolarjev. Največ pomoči so preteklo leto dobile azijske države, in sicer 6 milijonov 222 tisoč dolarjev. Latinska Amerika je dobila 5 361 000 dolarjev, države Srednjega vzhoda 4 767 000. Afrika 1 809 000 in evropske države 1 607 000 dolarjev. Lani je 1400 mednarodnih strokovnjakov sodelovalo s strokovnjaki držav, ki so dobile pomoč.

PO ŠIRNEM SVETU

Washington. — Med Avstrijo in Združenimi državami Amerike je bil podpisan sporazum o skupnem raziskavanju na področju atomske energije v miroljubne namene. Sporazum predvideva, da bo Avstrija dobivala načrte, informacije o konstrukciji in uporabi atomskih reaktorjev in podobna navodila za uporabo atomske energije v miroljubne namene.

New York. — Zahodnonemški kancler Adenauer je v soboto prispel z letalom v New York v spremstvu stalnega tajnika v zunanjem ministrstvu prof. W. Hallsteina. Med svojim bivanjem v ZDA, ki bo trajalo ves teden, bo obiskal več univerz, ki mu bodo podelile častne doktorate. Sestal se bo tudi z zunanjim ministrom Dullesom in z generalnim sekretarjem OZN Hammarskjöldom.

Rim. — Italijanska vlada je sklenila odpreti v Rabatu (Maroko) diplomatsko predstavništvo s funkcijo veleposlaništva. Dokler ne bo imenovan veleposlanik, bo začasni odpravnik poslov veleposlaništva v Rabatu ondotni italijanski konzul. Italijanska vlada je o tem sklepu obvestila francosko vlado.

Kjöbenhavn. — Islandska vlada bo zahtevala od vlade ZDA, naj umakne šest do osem tisoč ameriških vojakov, ki jih imajo na Islandiji v skladu s pogodbo, sklenjeno leta 1951 med ZDA in islandsko vlado. Vlada v Rejkjaviku je sporočila, da bo čez nekaj dni obvestila Washington o sklepu islandskega parlamenta, da je treba revidirati to pogodbo.

Berlin. — Predsednik severnokorejske vlade Kim Ir Sen, ki je na uradnem obisku v Vzhodni Nemčiji, je ob priliki nekega sprejema izjavil, da je njegova vlada 31. maja sklenila zmanjšati oborožene sile za 80 000 mož. Ukrep bo nemara ugodno vplival na združitev Severne in Južne Koreje.

Washington. — Štab ameriških oboroženih sil je objavil, da bodo te dni v zahodnem Atlantiku manevri ameriškega vojnega brodovja. Sodelovala pa bodo tudi brodovja Velike Britanije, Kanade in Nizozemske. Manevri bodo pod poveljstvom ameriškega admirala Franka Watkinsa. Sodelovali bodo rušilci, podmornice in enote ameriškega letalstva.

London. — Časopisa »Daily Mail« in »Daily Sketch« poročata, da namerava Eden prisostvovati eksploziji prve britanske vodikove bombe, ki bo, kakor je predsednik britanske vlade izjavil v Spodnjem domu, v začetku prihodnjega leta v Tihem oceanu.

Damask. — Novemu sovjetskemu zunanjemu ministru so poslali vabilo, naj obišče tudi Sirijo, ko bo odšel na obisk v Egipt. Sovjetski zunanji minister je to vabilo sprejel.

Alžir. — Francoske oblasti so objavile, da bodo v Alžiru ustanovile posebne teritorialne čete, ki bodo varovale mesta in vasi pred morebitnimi napadi upornikov. Te čete, ki bodo štele skupno 25 enot z 12 000 možmi, bodo pomagale rednim četam pri varovanju naselij pred napadi alžirskih upornikov.

Praga. — Podpredsednik indijske republike Radakrišnan je po štiri dni trajajočem uradnem obisku na Češkem odpotoval v Varšavo, kjer se bo mudil na uradnem obisku pri poljski vladi. Iz Varšave pa bo indijski državnik odpotoval v Sovjetsko zvezo, nato pa bo obiskal še nekatere azijske dežele.

Washington. — Kanadski minister za zunanje zadeve Pearson je prišel na obisk v Washington, kjer bo z ameriškim zunanjim ministrom Dullesom razpravljal o nalogi, ki mu je bila zaupana na zadnjem zasedanju sveta Atlantskega pakta — namreč o sodelovanju atlantskih držav na nevojaških področjih.

Port Said. — Zadnji angleški vojaki, ki so se še nahajali ob Sueškem prekopu, so v nedeljo zapustili to področje. Po sporazumu med Anglijo in Egiptom bi morali Britanci to področje zapustiti do 18. junija. Tako pa so se umaknili še predčasno. Egipt bo Port Said proglasil za prosto luko, da bi tako obdržal promet v luki na isti višini, kot v času angleške uprave.

Spremenjene osnove našega življenja

Žal zelo redko razmišljamo in razmotrivamo globlje o vprašanjih gospodarskega in socialnega razvoja našega ljudstva. Zato pogosto celo razgledani ljudje presenečeni ugotavljajo temeljito spremembo kulturnih potreb našega podeželja. Iz istega vzroka so drugi spet iznenadeni nad naglo preorientacijo nekdanje podedovane politične pripadnosti. Prav to nepoznanje stanja našega družbenega razvoja je tudi vzrok, da nemajhen del koroških Slovencev še danes ne gleda v »ločitvi taborov« neke zakonitosti, marveč zgolj izraz nekih trenj zaradi uveljavljanja raznih voditeljev ali celo iz povsem osebnih in družinskih povodov.

Mislim, da je ta plehka in površna presoja raznih pojavov našega gospodarskega, kulturnega in političnega izživljanja v največji meri plod nekdanjih skoraj izključno konservativnih vplivov v vodstvu koroških Slovencev. Za dobo med prvo in drugo svetovno vojno je morda do neke mere na takšen način presoje vplivala tudi izredna maloštevilnost vodilnih ljudi. Ti po dogodkih leta 1920 na Koroškem ostali so se izčrpavali skoraj izključno v izvrševanju dnevnih nalog in reševanju posameznih slučajev, brez nujno potrebnega pregleda celote razvoja. Vsekakor pa je značilno, da je v tisti dobi veljal vsak, ki je razmišljal o dnevno bolj vidnih spremembah družbenega razvoja naših dolin ter zahteval upoštevanje teh pojavov pri narodnem delu, za nevarnega škodljivca in izdajalca narodnih in kulturnih izročil. Toliko vsekakor zadene tedanje vodstvo odgovornost za posledice primitivizma naših organizacij in njihovega obsega ter načina dela, ki jih občutimo vse do danes. Osnove življenja naših ljudi so se namreč kljub tarnanju nazadnjakov in mimo fraz o kmečkih hadrcah in kitah temeljito spremenile.

Res, da šteje Koroška še vedno nad petino občin, v katerih 70 od sto ljudi poklicno dela v kmetijstvu in da je do danes še v tretjini občin dežele kmečki poklic prebivalstva v večini. Vendar so postale izrazito kmečke vasi le še redek pojav prometu odmaknjenih predelov naše zemlje, na primer Radiše, Djekše, Bilčovs, Žvabek, Globasnica ali Gozdanje.

Bližina prometnih, obrtnih, industrijskih ali upravnih središč pa je drugod močno spremenila lice in socialni sestav nekdanjih izrazito kmečkih občin kot so Žitara ves, Škofiče, Hodiše, Kotmara ves, Svetna ves, Medborovnica ali Straja ves. Skoraj v nobeni teh občin ni večjih obrtnih ali industrijskih obratov, povsod prednjači v sliki naselja še hlev in je glavni odmev mukanje krav. Če pa preštevamo število novih hišic ob cesti v vas ali na obronkih okoli nje, lahko ugotovimo, da nekdanji kmečki sinovi in hčerke v njih že daleč prevladujejo poklicni kmečki element same vasi, njihovo delo pa je v bližnjih središčih in obratih izven kmetijstva. V Št. Jakobu v Rožu je celo v sami občini zadosti nove zaposlitve za te iz kmetij siljene previške delovne sile. Marija na Zilji, okoliš Podravelj in Lipe ali Loga ves nad Vrbo in domala vsa bekštajnska občina pa so postala pravcata predmestja Beljaka in turističnih krajev ob jezerih. Tja hodijo danes stanovat že penzionisti, ki si želijo odpočitka v podeželskem zraku ali pa trgovci in nameščenci z lastnimi avtomobili, ki si lahko privoščijo hišico v lepem kraju kljub oddaljenosti od svojih poklicnih mest.

Še najmanj spremembe so doživela nekdanja središča Jare gospode, kot Rožek, Dobrla ves, Železna Kapla, Pliberk in Velikovec. Kmečki okolici so uradniški poklici težko dostopni in na splošno celo malo mikavni. Težnja »gospode« teh krajev pa je prečesto le skok v večje mesto, ker rada šteje veljavo po oddaljenosti rodov od svojih delavskih in kmečkih nekdanjih prvin. Zato v teh krajih ni ne sodobnih tokov družbenega in kulturnega dogajanja, niti pravih meščanskih tradicij. Njihov vpliv na okolico je zato malo pomemben.

V modernem času preobrazuje človeka ropot strojev in brzina prometnih sredstev ter vse, kar kot posledica teh tehničnih pojavov spreminja obzorje, tempo in raznolikost človekovega poklicnega in zasebnega življenja. Kdor preko dneva ne gleda lepote gora, travnikov in gozdov, ima gotovo več potrebe po filmu; kdor škrjančku na polju ne more prisluškovati, si želi vsaj radio. Tovarniški delavec bolj zavestno išče sonce za stanovanje in v nedeljah naravo, ki jih kmet gotovo manj pogreša. To vse so posledice spremembe njegovega življenja in okolja.

Vse pojave in zakonitosti tega razvoja mora upoštevati vsako resno družbeno delovanje. Pri nas je za spoznavanje in upoštevanje velikih sprememb v družbenem sestavu in razvoju zadnji čas. V zadnji naši vasi že imamo ljudi s šoferskim izpitom za traktor in avtomobil. Čas je zato, da tudi za kulturni in gospodarski voz upoštevamo sedanje ceste in da se naučimo uporabljati ob pravem času zavore ali plinski pedal. Stara kmečka vprega je za vedno preživela.

Dr. Mirt Zwitter

Freske na celovški postaji

slej ko prej v ospredju zanimanja

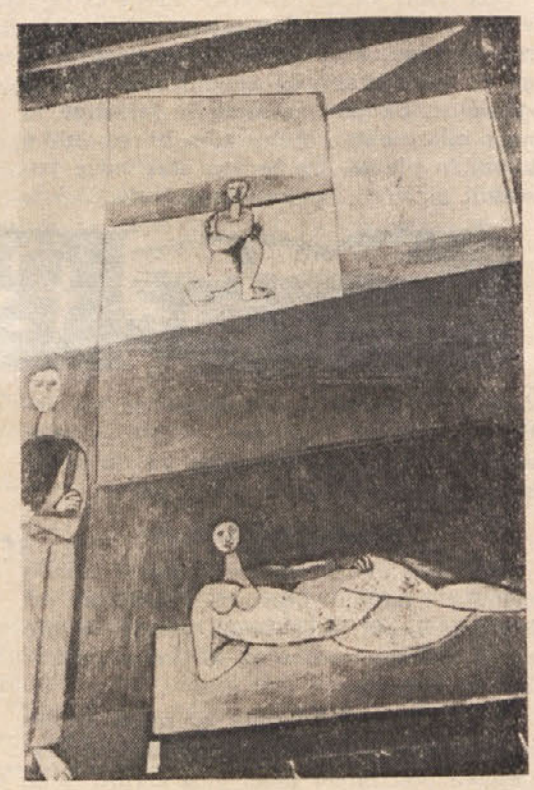

Na zgornji sliki vidimo detail Hokejevih fresk v veliki hali celovške železniške postaje, kamor prihajajo dnevno cele gruče radovednežev, da tudi na lastne oči vidijo proizvod »modernega« slikarstva. Med temi obiskovalci nove celovške umetniške galerije (tako so nekateri preimenovali železniško postajo) si je pretežna večina edina v tem, da je take vrste umetnost vredna vse obsodbe in jo je nujno treba odstraniti vsaj iz javnega poslopja. To izražajo tudi v pismenih zahtevah na razna merodajna mesta, ki so jih podpisali že mnogi tisoči ogorčenih ljudi brez razlike na poklic. Prav tako pa se je izrekel proti čudni okrasitvi postajnega poslopja tudi sindikat železničarjev.

Dunajski slavnostni tedni

V začetku tega meseca je bila na Dunaju slovesna otvoritev letošnjih Dunajskih slavnostnih tednov, ki potekajo tokrat kot izraziti Mozartovi tedni. Na dan otvoritve se je Dunaj pokazal v res praznični sliki, vse mesto je bilo okrašeno s cvetjem in zastavami, najlepše zgradbe pa so nešteti žarometi spremenili v pravljične gradove.

Tri tedne trajajo letošnje dunajske slavnosti, katerih spored obsega številne koncerte, gledališke predstave in druge kulturne nastope mednarodno znanih domačih in tujih umetnikov.

KULTURNE DROBTINE

Ljubljanska Opera bo gostovala v Parizu

Ljubljanska Opera se bo udeležila velikega glasbenega festivala v Holandiji, na katerem bo izvajala Prokofjevo opero »Zaljubljeni v tri oranže«. Zanimanje za nastop ljubljanske Opere so vzbudili pariškim glasbenim krogom nekateri posnetki izvajanih oper. Zato so jo povabili v Pariz, kjer naj bi predvidoma nastopala v »Veliki operi« od 27. do 29. junija. V tej pariški operi nastopajo samo poznani in sloveči operni ansambli.

Prvi slovar makedonskega jezika

Skupina jezikoslovcev že nekaj let intenzivno pripravlja slovar makedonskega jezika. Celi dve leti so študenti filozofske fakultete in strokovnjaki zbirali gradivo. Dragoceno gradivo so našli v zbirkah makedonskega narodnega pesništva. Tako so zbrali in zabeležili nad 50 000 besed, ki jih uporabljajo v ljudskem govoru in od katerih so mnoge prodrle tudi v književnost. S tem je bila prva faza za izdajo slovarja zaključena. Zatem so se lotili obdelave zbranega gradiva.

Slovar makedonskega jezika nestrpno pričakujejo ne samo kulturni in znanstveni delavci Makedonije, temveč tudi celotna jugoslovanska javnost. Zanimanje zanj pa je veliko tudi v tujini, o čemer pričajo številna pisma, ki jih pišejo slavistične katedre različnih dežel.

Majakovski v angleščini

Izšla je tretja izdaja pesmi ruskega pesnika Vladimirja Majakovskega v angleščini. Zbirka pesmi obsega nad 200 strani in je izpopolnjena z doslej še ne prevedenimi pesmimi. Pesmi je prevedel Herbert Marshall.

Slovenska prosvetna zveza
Celovec, Gasometergasse 10

Razpis

Slovenska prosvetna zveza razpisuje za študijsko leto 1956/57 štipendije za koroške slovenske visokošolce in srednješolce.

Prošnje z opisom dosedanjega študija in prepisom zadnjega spričevala je treba poslati na gornji naslov najkasneje do 31. julija 1956. Prošnje morajo ponoviti tudi dosedanji štipendisti.

Celovec, dne 6. junija 1956.

Odbor SPZ.

Marija Janežič: 14

Doprinos koroških Slovencev

k občeslovenski književnosti in kulturi

(Iz gradiva za seminarsko nalogo)

Za Antonom Janežičem predstavlja osrednjo osebnost v kulturnem življenju na Koroškem *dr. Jakob Sket* (1852—1912). Po rodu Štajerc, je kot obmejni Slovenec še bolj čutil nevarnost, ki preti slovenstvu na Koroškem in je koroškemu ljudstvu posvetil vse svoje delo. Nad 30 let je deloval v Celovcu kot gimnazijski profesor, jezikoslovec, pisatelj, urednik Kresa in odbornik Mohorjeve družbe. Njegovo delovanje, ki je bilo mnogostransko, ni bilo brez uspeha. Kot urednik leposlovne revije in kot pisatelj Kresovih novel ni preveč uspel. Uspelo pa mu je s sestavljanjem slovenskih beril, čitank, slovnic in z dolgoletnim vzgojnim delom na celovški gimnaziji vzgojiti mlado koroško slovensko inteligenco, ki je bila koroškim Slovencem nujno potrebna, ker val germanizacije je postal vedno hujši. Res so izšli iz vrst Sketovih učencev možje-narodnjaki, ki so posvetili svoje sposobnosti slovenski koroški stvari.

Nepozaben spomenik si je Sket postavil na Koroškem s svojo povestjo iz turških časov *Miklovo Zalo*. Za to delo so mu koroški Slovenci še danes hvaležni in spomin nanj je še danes živ med koroškim ljudstvom. Sket je v svoji povesti, ki je bila leta 1883 nagrajena od Mohorjeve družbe kot najboljša večerniška povest, združil vse variante ljudskih pesmi in pripovedk o Miklovi Zali ter dodal še pripovedovanja starejših ljudi iz šentjakobske okolice, kjer še danes stoje domovi Serajnikovih in Miklovih. Prvi je umetniško prikazal junakinjo, ki so jo Turki odpeljali v sužnost, od koder se je po sedmih letih srečno vrnila v domovino. Malokatera povest se je na Koroškem tako razširila in priljubila kot Miklova Zala, ki je predelana na igro prešla vse koroške ljudske odre.

Prežihov Voranc je v uvodu k šesti izdaji Miklove Zale leta 1946 v umetniškem jeziku povedal to, kar je čutil kot koroški Slovenec: *Naše slovensko koroško ljudstvo si je v njeni podobi ustvarilo lik plemenitosti, ljubezni in zvestobe do domačih ljudi in do rodne zemlje... Miklova Zala je večna, živa vera koroških Slovencev v pravico, v zvestobo, v ljubezen do domovine in končno vstajenje...*

Snov o Miklovi Zali je postala priljubljena dramatikom in pesnikom, tudi Župančič ji je posvetil nežno pesmico, najnovejšo varianto pa je spisal *Rok Arih* v svoji *Zibelki*.

V generacijo Sketa spada še zanimiva osebnost koroškega rojaka, slovenskega kulturnega delavca, ki se nikoli ne omenja v zvezi z drugimi njegovimi sodobniki. To je *Filip Haderlap*, rojen leta 1849 pri Železni Kapli. Bil je pesnik, pisatelj, časnikar in politik, toda njegovo prizadevanje je bilo brezuspešno na vseh področjih. Bil je človek, ki je kot starokopiten konservativec vsepovsod zahajal v skrajnosti, kritiziral in napadal vse, kar je bilo pozitivnega in naprednega. Kot odgovorni urednik klerikalnega Slovenca, kot sotrudnik Novic in v samostojnih publikacijah se je zaganjal proti politiki mladoslovencev in literaturi Zvonovcev. Bil je dolgoletni urednik Mira, v času od 1882 do 1884 pa je izdajal svoj lastni list polmesečnik *Ljudski glas*, s katerim je hotel združiti obrtnike in jim pomagati na podlagi krščanskih načel. Kakor pri tem, tudi pri jezikoslovnih poskusih — hotel je sestaviti novo slovensko abecedo — in pri pesnikovanju ni uspel. Njegove pesmi, ki jih je izdal v treh zbirkah: *Brstje* (1872), *Razne poezije* (1874) in *Pesmi na tujem* (1876), vsebinsko in oblikovno pokažejo, da ni bil umetnik. Morda ni bil brez vseh pesniških talentov, vendar pa zelo površen, včasih celo banalen pri izražanju in nespreten pri izbiri motivov. Najbrž je njegovo nasprotstvo z mladoslovenci izviralo delno iz užaljenosti, ker njegove pesmi niso našle priznanja.

Poštenosti in narodne zavednosti mu ne moremo zanikati, vendar pa z vsem svojim delom, ki je po kvantiteti obširno in ga tukaj ni vredno naštevati, prav nič ni obogatil slovensko literaturo, niti svojim ožjim rojakom ni zapustil trajnih spominov, kot njegovi sodobniki.

Kakor se je z Janežičem zaključila doba, ko je Celovec vodil slovensko kulturno življenje, tako je z Einspielerjevo starostjo bilo tudi konec naprednega političnega snovanja v Celovcu. Tudi politično vodstvo je prevzela zdaj tista mladina, ki se je javljala z naprednimi idejami že v Einspielerjevem Slovencu. Z ustanovitvijo Slovenskega Naroda je prenesla politično vodstvo v Maribor oziroma v Ljubljano. Na Koroškem je ostal le še Mir, ki ga je leta 1882 ustanovil Einspieler in je izhajal najprej dvakrat mesečno, od 1892 do 1902 trikrat mesečno, od 1902 do 1920 pa kot tednik. Od bogate kulturne tradicije 50- in 60-tih let se je v Celovcu ohranila le še Mohorjeva družba. Mir in Mohorjeve knjige so bili koroškim Slovencem edina tolažba v času tik pred prvo svetovno vojno, ko se je nemško nasilje stopnjevalo iz dneva v dan.

V.

SKROMNI LITERARNI PRISPEVKI po letu 1900

To so leta pred in med prvo svetovno vojno, preganjanje zavednih Slovencev, plebiscit, izgon slovenske inteligence, zaostreni nemški šovinizem v prvi republiki Avstriji, ilegalni nacizem in končno leta Hitlerjeve vlade, ki jim sledi spet vojna. Upoštevajoč te razmere, v kakršnih je koroški človek narodno životaril ne živel, moremo razumeti, zakaj je v koroškem kulturnem življenju zavladalo pravo mrtvilo.

(Se nadaljuje)

Dragi „Slovenski vestnik“ dobrodošel v naših domovih!

Dobrih deset let je od tega, ko smo zvedeli, da bo začel prihajati v naše doline in vasi od vseh pričakovani list, naš list. In res je danes pred desetimi leti nastopila pot prva številka »Slovenskega vestnika«, pot med nas, v naše družine širom dvojezičnega ozemlja.

Danes lahko rečemo, da nas ta naš list res ni razočaral. Ne le enkrat, spet in spet so nam posamezne številke dajale smernice za politično delo, nas seznanjale s položajem in razvojem v svetu ter nam prinašale tudi novice iz domačih krajev.

Kar so nam obetale prve številke, to si, dragi »Slovenski vestnik«, držal in izpolnjeval vseh deset let. Ostal si to, za kar si bil namenjen: biti pravi list koroških Slovencev. Vsa minula leta, ki so bila v mnogem oziru tudi težka, si nam kazal pravo pot, nas učil in vzgajal, prav tako pa tudi seznanjal z mnogimi lepimi in veselimi dogodki. Zato si nam bil ob vsaki številki dobrodošel prijatelj.

Posebno tesno pa si povezoval naše ljudstvo s stranjo »Po naši zemlji«, ko si nas seznanjal z drobnimi dogodki po naših domačih vaseh. Mnogo je bilo razveseljivega, precej tudi žalostnega, a v vsem smo se počutili povezane v eno samo veliko družino, kateri so skupni veseli kakor tudi žalostni trenutki.

Danes ob desetletnici izrekamo le eno željo: ostani, kakršnega smo te doslej poznali in vzljubili, to se pravi, ostani naš list in nam tudi v bodoče pomagaj v naših prizadevanjih za enakopravnost in sožitje med narodi sosedi. M. K.

Razne vesti iz Koroške

Meseca maja so varnostni organi prometnega oddelka v Krivi Vrbi na področju koroške žandarmerijske komande nastopili proti šoferjem v 95 primerih s posvarili, v 504 primerih s kaznimi v lastnem območju, v 146 primerih pa so napravili ovadbe za kazensko postopanje. Proti drugim kršiteljem prometnega reda so nastopili v 25 primerih s posvarili, v 139 s kaznimi v lastnem območju ter napravili 25 ovadb.

Severno rožanske ceste med vasmi Brnca in Stobce v občini Bekštanj je neki učenec glavne šole našel večje število krompirjevih hroščev.

Protestna akcija voznikov motornih vozil

Vozniki motornih koles in avtomobilov so zadnje tedne upravičeno razburjeni, ker zahteva vseh osemnajst v Avstriji obstoječih zavarovalnic zvišanje premij. Zavarovalnice zahtevajo zvišanje premij celo do 300 odstotkov. Razumljivo je, da so se vozniki motornih vozil temu uprli ter so zaradi tega priredili minulo nedeljo v Celovcu protestno vožnjo in nato na dvorišču deželnega dvorca protestno zborovanje. Protestno akcijo proti zvišanju zavarovalnih premij je sklical ARBÖ ter se je povabilu odzvalo okoli tisoč voznikov motornih koles in avtomobilov.

Zbirališče demonstrantov je bilo na velesejmskem prostoru, od koder se je formirala povorka v smeri dvorišča deželnega dvorca. Množico demonstrantov je pozdravil deželni predsednik ARBÖ Hundsdorfer ter dejal, da bi zavarovalnice že pri 150 odstotnem zvišanju premij dosegle letno 300 do 400 milijonov šilingov več dohodkov. Kakor je dejal, v Italiji, Franciji in Holandski sploh ne obstoja odgovornostno zavarovanje. Na Norveškem, Švedskem, Danskem in v Belgiji pa so premije bistveno nižje, kakor pri nas.

Mestni svetnik Ausserwinkler pa je med drugim dejal, da motorna vozila danes niso več luksus, temveč so tudi za delavce in nameščence nujno prometno sredstvo v poklicni borbi. Z zvišanjem zavarovalnih premij bi morali mnogi svoja vozila odjaviti, številni pa bi sploh ne mogli več misliti na nabavo motornih vozil. Zahteval je, naj vlada podvzame vse korake, da zavarovalnina niti za groš ne bo zvišana. Ob koncu je zaprosil tudi navzočega deželnega glavarja Wedeniga, da se tudi zavzame za zahteve koroških motornih voznikov ter da jih z vso odločnostjo zastopa na Dunaju.

Pevci SPD „Gorjanci“ in „Bilka na nedeljskem izletu

V prijetnem in trajnem spominu nam bo ostalo doživetje, ki smo ga bili deležni preteklo nedeljo. Kakor v pomladanskih dneh ni nobeno čudo, smo se tudi mi odločili, da izkoristimo nedeljo, ko vsakdanje delo počiva, da jo mahnemo nekoliko po svetu. Naši udeleženci so bili moški in mešani pevski zbori SPD »Gorjanci« iz Kotmare vesi in »Bilka« iz Bilčovsa. S seboj smo vzeli dobršen kos mladostne in prešerne dobre volje ter si izbrali za cilj Kanalsko dolino. Spremljal pa nas je naš v naši ožji domovini in preko njenih meja priznani centralni pevovodja SPZ in komponist mnogih napevov naše dragocene kulturne dobrine, naše koroške narodne pesmi, Pavle Kernjak, ker nam pod njegovim vodstvom pesem bolj ubrano zadoni. Vedeli smo namreč, da bomo na našem izletu tudi peli. Pridružil se nam je še predsednik SPZ dr. Franci Zwitter, kar nas je zelo razveselilo.

Cilj našega izleta so bile Ukve, vas v tesni Kanalski dolini. V poletju je prebivalstvo po večini zaposleno na planini, kjer imajo urejene lične poletne stanovanjske hišice. Celo v višini 1000 do 1300 metrov obdelujejo male površine polj in vrtov, predvsem pa se bavijo z mlečnimi izdelki in napravlajnjem krme za zimo. V nedeljah pa so razen onih, ki so nujno potrebni na planini, vsi doma. V Ukvah je prav tako doma slovenska beseda in pesem, kakor smo lahko slišali.

Ko smo prispeli v Ukve je sijalo sonce, zato smo zasedli vrtni prostor v gostilni Prešern. Domačini so za naš obisk kmalu zvedeli in skoro gotovo nobenega iz vasi ni manjkalo, ki ne bi bil prihitel med nas. Med tem pa se je že zglasila naša pesem in v svoje veliko veselje in zadovoljstvo smo čutili, da so jo domačini sprejemali z navdušenjem in vidno vzradoščeni. Nato pa je pričel škropiti dež in spravili smo se v dvorano. Za nami pa je prišla vsa vas. Ob dobri kapljici smo prepevali pesem za pesmijo in ljudstvo jih je hvaležno sprejemalo.

Lepo so zapeli nekaj pesmi tudi domači pevci, kar nam je bilo v veliko zadoščenje. Na naše nadvse prijetno presenečenje pa smo srečali v Ukvah tudi pevski zbor beneških Slovencev, ki so se prav tako v veliko veselje vseh postavili z vrsto dobro zapetih slovenskih pesmi.

Tako je ob našem izletu v Ukve sam od sebe nastal pravcati miting kanalskih, beneških in koroških Slovencev. Ob tem srečanju se je pokazalo pravo bratstvo zapadnih Slovencev, ki ga bomo gojili tudi v bodoče.

Dalje, kot smo nameravali, smo se zadržali v Ukvah in še bi ostali, če ne bi že čakali v Zahomcu pri Hrebcu na naš koncert. Težko smo se poslavljali, toda ni nam preostalo drugega. V Zahomec smo prispeli z zamudo, pri Hrebcu nas je že nestrpno čakala nabito polna dvorana ljudi. Takoj smo pričeli s petjem in odpeli ves program. Ziljani, zdi se nam, da se ne motimo, so bili s koncertom zelo zadovoljni, kar so pokazali s svojim vzhičenim aplavzom. Posebno so bili navdušeni nad novim Venčkom in pesmijo »Pojdam v Rute«, kar smo morali ponoviti. Med poslušalci je bilo precej ljudi, ki so prej poslušali Gausingen na Vratih. Lahko so primerjali višino naših pevskih zborov z raznimi Gesangvereini ter so mogli objektivno ugotoviti, da naši zbori v ničemer ne zaostajajo ter pogosto celo presegajo raven ostalih zborov.

H koncu: Minula nedelja je bila za zbore SPD »Gorjanci« in »Bilka« popoln in lep uspeh. Povsod smo našli odlične ljudi in odprta slovenska srca, ki so hvaležno sprejemala dar naše kulturne dobrine, našo koroško slovensko narodno pesen. Samoúmevno, da je bilo tudi razpoloženje obojestransko povsod prvovrstno.

Obvestilo staršem

Letošnja počitniška kolonija

Starši, ki želijo poslati letos svoje otroke od 7. do 13. leta starosti na letovanje v Jugoslavijo, jih morajo prijaviti najkasneje do 30. junija 1956. V prijavi je treba navesti sledeče podatke:

1. Ime, poklic in naslov staršev,
2. ime otroka in njegove rojstne podatke,
3. če je otrok že kdaj bil v koloniji in kolikokrat.

Pogoj za sprejem otroka je, če je družina naročena na list »Slovenski vestnik« ali če izstavi priporočilo domače Slovensko prosvetno društvo ali zadruga. Režijski prispevek bo letos znašal 100 šilingov.

Starše, katerih otroci bodo sprejeti za letovanje, bomo obvestili po končanem prijavnem roku pismeno. Hkrati bomo sporočili, kdaj bodo odšli na letovanje in do kdaj morajo poslati zahtevane dokumente, kakor slike, zdravniška spričevala ter tudi režijski prispevek.

S prijavami pohitite in jih pošljite pravočasno na naslov:

Počitniška kolonija
»Slovenski vestnik«
Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

Beljak

Navada, da se kolesarji prijemajo za avtomobile, da jih vlečejo seboj, se je že pogosto končala s hudo nesrečo. Tako se je pred nedavnim primerilo tudi učencu Helmutu Mikuli iz Beljaka, ko se je s kolesom peljal na Baško jezero. Na cesti proti Mariji na Zilji se je prijel za poštni avtobus. Kolesa mu ni bilo treba poganjati in je tako pričel tekmo z avtobusom. Kmalu pa je pričel avtobus voziti z vedno večjo brzino, da ga je moral fant spustiti. Pri tem pa je tako nesrečno strmoglavil na cesto, da se je hudo poškodoval. Z rešilnim avtom so ga morali prepeljati v beljaško bolnišnico. —

K novačenju v Beljaku je prišlo 68 fantov letnika 1937. Kljub strogi zdravniški preiskavi je bilo samo 10 odstotkov nabornikov spoznanih kot nesposobnih za vojaško službo. Kaže, da je ta letnik zdravstveno precej na višku, kar je brez dvoma tudi pripisati športnemu udejstvovanju doraščajoče mladine. Poleg teh, ki so morali k novačenju in niso pokazali preveč prekipevajočega navdušenja za militarizem, se je k naborom prijavilo izredno veliko število prostovoljcev. —

Večkrat lahko srečamo na beljaških ulicah 81-letnega upokojenega pivovarniškega strokovnega delavca Antona Nemeca, ki je za svoja leta še vedno izredno čil in prožen. Značilno pri tem starem možu je, da je v 60 letih svojega službovanja popil nenavadno mnogo piva, namreč nič manj ko 132 000 litrov. Povprečno ga je dnevno spravil »pod streho« po 12 steklenic. Skupna množina te tekočine bi napolnila velik bazen, kjer bi se lahko kopal in plaval. Če bi vse steklenice postavili po vrsti, bi dosegle dolžino 25 km. Zaradi svoje starosti je sicer dnevno količino piva za polovico znižal, vendar pravi, da mu še vedno prija ter da se po kakšni steklenici prav dobro počuti.

Spodnje Libuče

Spet so številni svatovski gostje minulo nedeljo napolnili prostore v gostilni pri Marinu. Samih povabljenih gostov je bilo do osemdeset, zvečer pa se jim je pridružilo že zelo mnogo »oknarjev«.

To pot sta si obljubila zvezo za življenje in sklenila skupno korakati na življenjski poti mladi kmet Fric Ovnič, p. d. Stavdekar v Spodnjih Libučah, in Lenčka Mihev iz Cirkovč. Poročno slavje je potekalo v najprijetnejšem domačem razpoloženju in vzdušju ter trajalo do jutranjih ur. Domača godba je marljivo igrala, pari pa so se pridno vrteli v veselem plesu, samo da je bil prostor na zares obsežnem plesišču še skoraj pretesen. Mlademu novoporočenemu paru srčno čestitamo!

Suha

V skednju posestnika Janeza Kresnika v Libeliški gori je pretekli teden izbruhnil požar, ki je povzročil veliko škodo. Ogenj je gospodarsko poslopje popolnoma uničil, zgorel pa je tudi del ostrešja na stanovanjskem poslopju. V gospodarskem poslopju je zgorelo tudi več strojev in gospodarskega orodja. Zaradi pomanjkanja vode požarna bramba ni mogla dosti pomagati.

Poučna potovanja absolventov kmetijske šole

Kmetijska šola Podravlje je v dneh od 4. do 7. junija t. l. priredila poučno potovanje absolventov kmetijske šole. Ekskurzija je bila na Zgornje Avstrijsko z namenom, da bi bivši gojenci spoznali in se seznanili s kmetijskimi razmerami in naprednim gospodarstvom tudi izven domače dežele. Predvsem pa, da bi spoznali način dela ustanov, ki se bavijo z vzgojo, razmnoževanjem in kontrolo semen ter z vzrejo plemenske živine.

Absolventi so potovali preko Salzburške ter so se najprej ustavili v Lambachu na Zgornjem Avstrijskem. Lambach je znano središče kmetijske kulture. Ogledali so si tamošnjo vzorno kmetijsko šolo ter delo na postaji za kontrolo in preizkušnjo semen Zveznega zavoda za rastlinstvo in kontrolo semenja. Postaja obsega 12 ha kmetijske površine ter ima pod kontrolo vsa semena, ki so bila vzgojena v Evropi in deloma tudi v Ameriki.

Iz Lambacha so se odpeljali preko Welsa v Scherding na nemški meji. Tam so si ogledali naprave zgornjeavstrijske mlekarske zveze in napredno urejeno posestvo kmetijske šole Otterbach. Nato pa so se oglasili v Rechersbergu na Innu, kjer je postaja zgornjeavstrijske semenarske zadruge. Na tej postaji so imeli priložnost, da vidijo, kako težavno in sila zamudno delo je vzgoja novih vrst žita in krmnih rastlin. Na postaji se bavijo tudi z obnovo že vzgojenih sort.

V Riedu pa so absolventi obiskali sejem simendolske pasme plemenske živine. Na sejem so postavili 450 komadov kvalitetnih plemenskih živali. Sejem v Riedu je najbolj organiziran center, kamor priženejo plemensko živino ter ga prirejajo vsak mesec.

Absolventi so na svoji ekskurziji videli mnogo ter so si osvojili veliko dragocenega znanja in si širili obzorje. Izkušnje in način dela v drugih naprednih krajih so za naše mlade gospodarje neprecenljiva pobuda in pridobitev, da se bodo s tem znanjem skušali okoristiti po možnosti tudi na kmetijah v domači vasi. Vrnili so se skozi znameniti Salzkammergut in Selztal v domovino.

Kmetijska šola Podravlje je že sprejela v svoj učni načrt, da bo po končanem pouku vsako leto priredila dvoje poučnih potovanj, in sicer eno po Avstriji, drugo pa v inozemstvo. —

Dne 4. t. m. je bil ustanovni občni zbor Društva slovenskih absolventov kmetijskih šol, ki so se ga udeležili skoraj vsi včlanjeni bivši gojenci. Namen organizacije je predvsem, da goji in utrjuje med fanti in dekleti medsebojno tovarištvo, skrbi za izmenjavo misli o gospodarskih izkušnjah in za nadaljnje strokovno usposabljanje svojih članov. Posredovati pa hoče strokovno znanje tudi ostali mladini ter jo pridobivati za obisk kmetijske šole.

KOLEDAR

Četrtek, 14. junij: Bazilij
Petek, 15. junij: Vid
Sobota, 16. junij: Frančišek
Nedelja, 17. junij: Adolf
Ponedeljek, 18. junij: Efrem
Torek, 19. junij: Julijana
Sreda, 20. junij: Silverij
Četrtek, 21. junij: Alojzij

DIVJI GAŠPER

Ta Gašper je bil svoje dni pri Lesniku za hlapca. Zmerom je delal za dva, jedel tudi za dva, teči pa je znal za pet ljudi. Teči? Da, teči!

Kadar je šel na njivo, ni vlekel svojih nog za sabo, ko da ne bi bile njegove, temveč je pretekel vso pot od praga do ozar. Večkrat je delal v lesu na vrhu Kava. Lesnikov dom se je spodaj boječe stiskal h gori. Morda ga je bilo strah, da ne bi kdaj vrh gore padel nanj. Opoldne je stopila dekla Treza na prag in zaklicala, da se je kar Kav zamajal: »O, o! K južini! O, o!« Nato je segla z roko po predpasniku, da bi se obrisala. Ko je Gašper čul Trezin glas, je tako divjal z vrha, da je bil prej pri hiši, preden je Treza prinesla predpasnik do nosa. Tako je seve prvi sedel za mizo in si pripravil svojo leseno žlico.

Pri južini mu je brada kar naprej migala. In ko so potem že vsi odložili žlice, je Gašper še vedno plesal s svojo po skledi. Treza se je bala za skledo, zato je zavpila: »Ljubi svet, gospod Kav gre!« Gašper koj pogleda skozi okno in Treza med tem reši skledo. Gašper je še dolgo buljil skozi okno in si ni mogel domisliti, kdo je to, gospod Kav.

Gašper je res bolj počasi mislil. Morebiti zato, ker mu je vsa hitrost zlezla v noge. Gospodar je znal oboje obrniti v svojo korist in je bil Gašper zanj le zariban hlapec.

Nekega dne so okopavali repico. Gašper je bil vedno nekaj korakov pred drugimi. Njiva pa je visela tako strmo, da bi se morali skoraj privezati, kadar so jo obdelovali.

Kar jo primaha dol po bregu velik zajec. Ves prestrašen jo ureže mimo Gašperja. Ta pa koj spusti motiko iz rok in skok za njim po bregu. Kmalu je bil zajcu za petami in bi mu prav gotovo na rep stopil, če ne bi imel tako kratkega. Toda zajcu tudi kratek rep ni nič pomagal, kajti Gašper ga je že ujel za zadnjo skokico. No, to skokico je potem Gašper obiral pri večerji. Pri tej pojedini so tudi potuhtali vzdevek: »Divji Gašper«.

Zdaj pa še dogodek, v katerem je divji Gašper pokazal tudi svoje dobro srce.

Lesnikova hči Barbika je zbolela. Zjutraj so mislili, da ne bo kaj hudega. Popoldne pa je bolezen nenadoma pokazala svoje prave roge. Domača zdravila niso več pomagala in Lesnik je skoraj znorel od žalosti ob postelji svoje edine hčerke. Rešil bi jo samo zdravnik. V vas je bilo dobro uro hoda, nazaj k Lesniku pa bi jo komaj prisopihal v tem času. Prej tudi nihče ni mislil, da se bo bolezen tako hitro razšopirila.

Tedaj butne Gašper skozi vrata. Čuli so samo, da je zavpil: »zdravnik!« pa je že zbežal po bregu kot veter.

Nekateri so ga srečali spodaj na Gustavu, pa so pozneje pripovedovali: »Tisti dan je švignila mimo nas človeška senca. Zdelo se nam je, da za nekom leti. Drugi so potem pravili, da je to bila Gašperjeva senca in da ga je ujela šele v dolini, ko se je ustavil pri zdravniku . . .«

In res ni minila ura, ko se je pri Lesniku že sklanjal nad Barbiko zdravnik. Menda je Gašper večji del poti zdravnika nesel. Sam zdravnik je pravil, da se v življenju še nikdar ni tako hitro prevažal.

Barbika je ozdravela, divji Gašper pa je odsihmal pri Lesniku lahko zajemal z veliko žlico.

O kolibrijih

Kolibriji so najmanjši in najlepši ptički na svetu. Mnogi niso večji od čmrlja. Njih domovina je tropski del Južne Amerike. Iz jajčec se izležejo grdi mladiči, toda njih izgled se kaj kmalu spremeni. Najlepši so samčki, dasi tudi samičke ne zaostajajo mnogo za njimi. Očividci, ki so videli kolibrije, jih imenujejo zlatordeče iskre, ker se v soncu njih perje prekrasno preliva v nedosegljivem kovinskem lesku.

V ujetništvu kolibriji ne žive dolgo, ampak žalostno poginejo, ker potrebujejo za svoj obstoj zelo mnogo prostora, v katerem se radi svobodno gibajo. Pisec teh vrstic je videl še pred zadnjo vojno nagačenega kolibrija. Ptiček je bil položen v škatlico obloženo z vato. Ako ga bi videli nagačenega, se vam ne bi dozdevalo, da imate pred seboj mrtvega ptička, ampak prelivajoči se mavrični milni mehurček. Perje živega kolibrija je še mnogo bolj izrazito in lepše.

Kolibriji so res eni najlepših stvaritev narave in pravi okras tropskih gozdov, kjer dobivajo te žive zlatordeče iskrice svojo vsakdanjo hrano. Hrani se na ta način, da srka med iz nenavadnih cvetov. V živalskih vrtovih jih prav zaradi načina prehrane ne gojijo. Vidimo jih lahko samo nagačene v muzejih ipd.

Ponosni lev

Pravijo, da je mogočni lev Simba nekoč ob robu džungle zgrabil antilopo za vrat in jo rjoveče vprašal: »Kdo je kralj živali?«

»To si ti, mogočni lev,« je izdavila antilopa in divje odvihrala.

Lev je nato presenetil modrega in starega šimpanza ter ponovil vprašanje.

»No, katera opica bi tega ne vedela in znala povedati?« se je zarežal šimpanz. »Seveda si ti kralj.«

Zadovoljen je lev capljal dalje. Naletel je na mogočnega slona, ki je bil slabe volje. »Kdo je kralj živali?« se je zadrl Simba.

Slon mu je odgovoril tako, da je pograbil leva s trobcem, zavrtel tri ali štiri krat po zraku in ga potem slučajno treščil petdeset čevljev v robidovje.

Opraskan in potolčen se je skobacal Simba na noge. Nato pa zarenčal: »Samo zato, ker mi nisi znal odgovoriti, bi se ti pač ne bilo treba tako razjeziti!«

Oton Župančič:

Na kolenu

Diči, diči, diča,
urno na konjiča,
na konjiča vranega,
dobro osedlanega!

Diči, diči, diča,
deček nima biča,
deček nima ni ostrog,
da pognal bi konja v log.

Ali že veste da . . .

. . . vzgoji Japonska vsako leto pet do deset milijonov umetnih biserov, ki se od naravnih prav nič ne ločijo ne po obliki in ne po ceni?

. . . bi lahko zemeljsko kroglo pokrili do 50 metrov visoko s soljo, ki bi ostala na dnu morij, ako bi vsa voda izhlapela. Osemdeset odstotkov te soli bi lahko uporabljali za kuhanje, ostalo pa bi bil jod, kalij in grenka sol.

MALO ZA ŠALO

Ivan Pregelj:

Krošnjar Miha zo goro

Ko sem bil še majhen, sem bil večkrat še poreden, kar moji stari materi ni hotelo biti všeč. Zato me je s palico, kar pa meni ni hotelo biti všeč. Zato sem vekal.

»Kaj vpiješ, saj te nisem ubila,« se je jadila mati.

»Boliiii!« sem tulil še glasneje.

Moja stara mati je bila trših besedi nego srca in je rekla: »Uh, tako si občutljiv, ko krošnjar Miha za goro.«

Pozabil sem solze in vprašal: »Kako je občutljiv krošnjar Miha za goro?«

Rekla je mati: »Kako? Tako! Tostran gore je pastir bezal s svojo palico po tleh, onstran gore je krošnjar Miha poskočil s tal, da ga žgečka . . .«

Pomota

Mali Jurček pridno pomaga stari materi pri delu. Pomaga ji tudi pri prenašanju premoga in drv. Pa se je nekoč zgodilo v kleti, da ga je stara mama nehote udarila z vedrom po glavi.

»Au!« zavpije Jurček.

»Oprosti, Jurček, sem te po pomoti,« se opravičuje stara mati.

»Nisi me po pomoti ne, si me po glavi!«

Teto je osrečil

»Da«, pouči učiteljica svoje učence, »z bližnjim moramo biti vedno prijazni in si prizadevati, da osrečimo vsaj dnevno enega človeka. Ali mi lahko pove kdo izmed vas primer, da je že koga razveselil?«

»Jaz«, se oglasi Janezek v zadnji klopi. Včeraj sem bil na obisku pri svoji teti in je bila zelo srečna, ko sem zopet odšel.«

UGANKE

Božam rahlo te kot dih
kadar miren sem in tih.
Kadar pa se razjezim
rjovem, tulim in ječim!
Točo kličem, drevje rujem,
z morjem plešem in pirujem,
skale rušim, hram podiram —
a v zatišju spet umiram.

(Veter)

Kdo ima v šoli najbolj trdo glavo?

(Zebelj)

20

Zabičal sem jim, naj mu molčijo o puljenju trave. Bomo že sami opravili s tem. Lahko bi se mu spet poslabšalo. Igor, govori z njim! To bi bilo dobro!«

Igor je prikimal, nato pa rekel:

»Vrnimo se k begu. Nimam nič proti begu z dela. Tolčimo se zanj poleg teleskopa. Vemo pa, da so doslej podobni poskusi — propadli. Recitacija, črpalka — — — Mislim, da so zdaj možnosti za to še manjše. Vicedomini je poostril režim. Lahko se drog poprej podre, nego bi mi odšli na delo. Dušan pravi: Ne kopljimo, ker se bo drog podrl. Jaz pa pravim: Kopljimo hitro, da izkopljemo do konca, preden se drog podre. Ne preostane nam nič drugega, kakor kopati naprej. To je še najbolj realno, četudi je težko!«

Igor je zadnjo misel trdno pribil, nato pa odsekano obmolknil. Stali so med barakama brez kretnje. Molčali so. Bila je že popolna tema. Od Canal grande so zaslišali vpitje nočne patrulje. Zadnje sprehajalce je podila v barake. Bil je skrajni čas, da se razidejo. In takrat Štefan nenadno plane:

»Madona, gremo delat! Jaz grem jutri noter! Diskutiral pa ne bom več!«

To je izrekel s silno odločnostjo. Na kak ugovor sploh ni bilo misliti. Naglo so se domenili še nekaj podrobnosti o zasipanju in določili tiste, ki naj se prerinejo med pulivce: Črta, Lojzeta in Petra.

Nekdo v kampu je zažvižgal znano melodijo, ki so jo nekoč peli v četi.

Dušan se je ustavil in poslušal z vzradoščenim srcem.

»MOGOČE BO TO NAJIN GROB«

Štefan se je takoj po sestanku lotil priprav za zasipanje. Spet je zbijal šale in živo krilil s svojimi dolgimi rokami. Ves je bil srečen, da je končno bilo konec diskusij, razmišljanj, obotavljanj, opazovanj in nesoglasij. Zopet so začeli »z borbo, z akcijo«. Morda je bil Štefan med vsemi teleskopci v največji meri človek akcije; zagrizene, neusmiljene, neodjenljive akcije, ki na svojih železnih krilih prinaša orožje, osvoboditev, oblast, vse. Lahko da je bil Črt bolj drzen, toda Štefan je bil bolj trdovraten, bolj izkušen in starejši, saj se je bližal že tridesetim letom.

Nenehne diskusije in prerekanja intelektualcev o večnih preobrazbah »linije«, o abstrakcijah teorije in o odtenkih taktike so se Štefanu zdele izgubljanje časa. Že kot vajenec in kasneje kot pomočnik železostrugar ni kazal prave vztrajnosti na partijskih študijskih sestankih, kjer je Igor razlagal teorijo marksizma; samo zgodovina ga je priklepala. Pazljivo pa je premozgal zvežček o pravilih konspiracije, kjer je dobil praktična navodila za podtalno delo. Med vsemi teleskopci je samo Črtu pripovedoval o svoji mladosti in o šoli, ki mu je bila vlila prvi odpor do učenja. Imeli so namreč slabo šolo in slabega učitelja. Otroke je dvigal v zrak kakor prašne slamnjače in jih pretepal z leskovko. Pirnate je prekrstil za — papirnate in rdečelascem se je posmehoval: lisice. Štefanu je najraje rekel: češpljevec. Ko je mož umrl, je Štefanček z drugimi otroki teptal njegov grob, da se ne bi nikdar več zbudil in prišel nazaj. Šele pozneje, v tovarni, se je otresel predrznega in trmastega odpora do učenja. Kot strugar se je usmeril na računanje vijakov in uporabo preciznih meril. Slabe delavce so takrat zelo naglo odpuščali. — Takrat je tudi dobil modro legitimacijo delavskega zaupnika in se vključil v družbo »tovarišev«: delavcev in študentov. Zapustil je pohajaško družbo, v kateri bi se bil skoraj predal pijači, in začel uporabljati izraz: razredno zaveden. Vojaščino je načrtno izkoristil za to, da se je seznanil z letalskim motorjem in kmalu mu konstrukcija letal ni bila več tuja. »Moram pri vojakih čimveč pridobiti; t o n a m bo nekoč vražje potrebno . . .«

Ko zdaj po več dneh razgovorov in tuhtanj pade odločitev o teleskopu, poišče ves pomlajen Ljuba in ga vpraša:

»Ljubo, si tudi ti tak zajec, da te ni več mogoče spraviti noter?«

»Ne!«

»Precej jih je, ki si ne upajo več!«

»Me ne poznaš, Štefan?«

»Torej greš z mano — — —?«

»Pa grem!«

»Mogoče bo to najin grob!«

»Če bo, pa bo!«

»Vedel sem, da se nate lahko zanesem! Šla bova mašit.«

Ljubov »Če bo, pa bo!« ni bil nepremišljen. Zadnje dni je prišel do zaključka, da mu ne preostane nič drugega kakor beg ali pa odkritje in smrt. Zlasti ga je vznemirila usoda Ajdovca. Pred nekaj dnevi so pripeljali iz Ljubljane specialnega vojaškega konfidenta Normana. Ta je bil partizan, toda v neki borbi so ga karabinjeri ujeli. Pridobili so ga zase s pijačo, z ženskami in seveda s tem, da so mu podarili življenje. Takoj po Normanovem prihodu je Vicedomini sklical poseben apel in postavil vse internirance v eno vrsto. Konfident je ves razburjen z dvema tenentejema iz Ljubljane obšel vso dolgo vrsto. Mnogi so trepetali, si popravljali lase — kape je bilo treba sneti — in se pačili, da bi skazili in skrili svoj pravi obraz. Takoj nato so tri poklicali na komando in jih odredili za transport v Ljubljano, med njimi Ajdovca. Ajdovca je davilo v grlu, ob

Ribe v prehrani

Z ribami se lahko hranimo vse leto, le da so pozimi in med drstenjem malo bolj mršave in je njihova hranljiva vrednost precej manjša.

Po svojih sestavinah je ribje meso podobno mesu toplokrvnih živali, le da je mehkeje in vsebuje večji odstotek vode. Ribje meso lahko prebavimo in organizem ga dobro izkoristi. Razen velike količine vode vsebuje to meso kakih 18 odstotkov beljakovin, 1—18 odstotkov maščobe, nekaj mineralnih soli in še nekatere druge koristne sestavine. Ribe iz ribnikov imajo tudi do 30 odstotkov maščob.

Ribe srednje velikosti imajo najokusnejše meso in so najboljše za prehrano. Majhne ribe imajo majhno hranljivo vrednost, ker njihovo meso vsebuje veliko vode. Stare ribe imajo žilavo meso, zato so težje prebavljive.

Kako ugotovimo, ali je riba sveža?

Ribje meso je v glavnem belo, samo jegulje in nekatere druge vrste rib imajo meso svetlordeče barve.

Način prehrane in okolje, v katerem ribe žive, močno vplivajo na okus njihovega mesa. Ribe, živeče v mlakužah in s slabim odtokom vode, se navzamejo vonja po blatu. Ribe iz velikih rek, v katere prihajajo industrijski odpadki, se utegnejo navzeti vonja po teh.

Toda vonj po blatu bo izginil, če pustimo ribo v bistri vodi najmanj en dan. Če pa je riba mrtva, bo ta vonj izginil, če bomo pri kuhanju vrgle v vodo košček oglja.

Ribje meso se zelo hitro pokvari, kar utegne povzročiti hude prebavne okvare in celo zastrupitev. Zato je najbolj kupovati žive ribe. Če to ni mogoče, je treba po zunanjem videzu ugotoviti, ali je riba užitna ali ne. Užitna riba je na površini svetle barve in ima sijaj, luskine pa so trdno pričvrščene h koži. Oči so jasne, škrge pa lepo rdeče barve, brez sluzi. Škrge prijetno diše po pravkar ulovljenih ribah. Če ribo primemo v roke, nam počasi spolzi iz roke.

Pokvarjena riba ima sluzasto površino, luske brez težav odstranimo, trebuh je nabuhel, oči kalne in vdrte. Škrge so umazane temne barve, običajno prevlečene s plastjo zdrizaste snovi ter neprijetnega vonja. Če ribo stisnemo, čutimo, da je meso mehko. Pri močno pokvarjenih ribah se meso lahko loči od kosti.

Riba se hitro pokvari, če ji ne odstranimo takoj drobovja. Prav tako se hitro pokvari riba, ki smo jo pred pripravo imele v vodi. Če ribe ne moremo takoj pripraviti, je treba odstraniti drobovje, jo umiti in dati na led.

Važno je tudi, kako ribo ubijemo. Najbolje je, če jo zavijemo v platneno krpo, jo zgrabimo z levico, z desnico pa udarimo po tilniku s tolkačem za meso ali s topo stranjo težjega noža. Če smo tako ravnali, bo riba izgubila zavest, zatem jo je treba takoj za glavo globoko urezati, da bi čimbolj krvavela, kajti tedaj bo meso čimbolj okusneje.

Ribe je mogoče pripraviti na razne načine. Lahko jih kuhamo, pražimo, cvremo in pečemo. Mastne ribe je najbolje peči v pečici brez olja in masti. Ribe pripravljamo vedno z oljem, ne pa z mastjo.

Nekaj besedi o mleku

Mleko je tako pomembno hranivo za človeški, predvsem pa za otroški organizem, da se o njem splača večkrat govoriti in poudarjati njegov pomen.

Marsikateri otrok ne mara kožice na mleku. Njegov organizem tudi ne dobi vseh njegovih hranilnih snovi, zato kuhajte mleko tako, da se na njem ne bo nabrala kožica. Ko je kuhano, ga je treba pomešati in med mešanjem kar na hitro ohladiti. Tako pripravljeno mleko bo ohranilo svojo hranilno vrednost.

Modrikasto mleko je slabo, ker so iz njega pobrali vse maščobe, v rumenkastobelem mleku pa so ohranjene vse maščobe in druge hranilne snovi. Da se vam mleko v posodi ne prismodi, oplaknite posodo najprej s hladno vodo, šele potem nalijte mleka vanjo in postavite na ogenj.

Kuhano mleko, ki se skisa brez slehernega dodatka, ni dobro za človeško prehrano; ker se je namreč pokvarilo zaradi prestanosti.

PRAKTIČNI NASVET

Žepne ure ne polagaj na mrzlo marmornato ploščo nočne omarice ali umivalnika, ker se ura od mraza, ki prihaja iz takega predmeta, kaj kmalu pokvari. Za uro je pač najbolje, da nekje visi, ali leži na kakem drugem lesenem predmetu.

Le tako bomo dobro očistili moško obleko

Preden pričnemo s čiščenjem moške obleke, jo moramo obesiti na zrak, obrniti žepe in hlačne robe in jih skrtačiti, nato pa stepsti iz nje ves prah.

Če je temna obleka dobila lesk, ga odstranimo, če likamo obleko čez krpo, ki smo jo namočili v kis, pomešan z vodo. Likati je ne smemo do suhega. Hlače moramo večkrat očistiti tudi na narobni strani, drugače ostane prah za šivi. Potne ovratnike očistimo s špiritom tako, da drgnemo po ovratniku z v špirit namočeno krpico iz enakega blaga kot je obleka. Za temeljito čiščenje vzamemo enake dele salmiaka, špirita in etra. Tekočino vlijemo na plitev krožnik, nato pa krpo enakega blaga kot je obleka namakamo v tekočino in s tem čistimo. Paziti moramo, da obleke ne premočimo. Posušimo jo na zraku in zlikamo z mokro krpo. Tako očiščena obleka se bo zdela kot nova.

Sedaj pa še nekaj nasvetov, kako moško obleko čim dalj časa ohranimo. Če želimo, da moške hlače držijo dober rob, všijemo pod rob, zlasti na tistem mestu, ki pride na kolena, svileno krpo. Hlače se ne bodo ob spodnjem robu cefrale, če bomo prišili okrog spodnjega roba trak črnega usnja, ki ga lahko napravimo iz starih rokavic ali torbic. Hlače s takšnim robom ne drgnejo ob čevlje in ne cefrajo roba.

Tudi moški klobuki se v poletnem času hitro pokvarijo, ker znoj kmalu prepoji polst. Zato vložimo med usnje in polst pramen pivnika ali časopisnega papirja, usnje pa večkrat obrišemo s špiritom.

Kuharski recepti

Pečen domači zajec

Zaklanega in očiščenega zajca položi za nekaj ur ali čez noč v mrzlo vodo. Potem mu obreži kožice, ga nadrgni s soljo in na gosto pretakni s prekajeno slanino. Če nimaš šivanke za nabadanje, pa zajca vsaj obloži z rezinami prekajene slanine ali prekajenim mesom, salamo ali klobaso. To mu izboljša okus. V notranjost daj petršilja, lovorov list in malo čebule. Sedaj ga položi v pekačo, polij z razgreto mastjo, postavi v vročo pečico in peči. Med pečenjem ga previdno polivaj, da bo meso ostalo sočno. Mlad zajec je pečen v tričetrt do ene ure, starejšega pa je priporočljivo poprej malo pariti. Starejše zajce kvasi in pripravi kakor divjega zajca. K pečenemu zajcu daj kuhan ali dušen riž, pečen ali pražen krompir ali kaj podobnega. Mladega zajca ocvreš kakor pišče ali teletino ali ga nadevaš z različnimi nadevi kakor telečji prsi. Zelo dobra je juha ali obara, rižot in paprikaš.

Kislo mleko

Dobro kislo mleko napravimo tako, da v lončke nalijemo po četrt litra surovega mleka in v vsakega, če seveda želimo, po žličko citronovega soka. Tako naj stoji v poletnem času 36 ur v hladnem prostoru. Mleko postane tako gosto, da se da rezati.

Kislo mleko zelo dobro vpliva pri žolčnih, jetrnih in želodčnih boleznih. Predvsem deluje čistilno na prebavne organe in je poleg tega zelo lahko prebavljivo ter vsebuje za telo potrebne hranilne snovi.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Zobni granulom

Pri kroničnem vnetju zobne pokostnice se napravi nad vršičkom korenine granulom (goba), to pa zaradi tega, ker se pred napadom bakterij, ki se nahajajo v odprtem zobnem kanalu, telo brani na ta način, da pomnoži tkivo na vršičku korenine. To tkivo se množi tako, da dobi sčasoma, počasi toda zelo vztrajno, obliko manjše ali večje jagode: to je granulom.

Če sredina granuloma razpade, ostane mešiček, ki je v sredini napolnjen z vodo (serozno tekočino), tej tvorbi pravimo cista. Ciste postanejo včasih velike kot kurje jajce ali kot srednje veliko jabolko. Taka cista uniči krog sebe vse drugo tkivo, celo kost in korenine zob. Tako cisto zdravijo z operacijo zob, ki pa ni težavna, če se ni cista preveč razrasla. Močno povečane in razširjene gobe (mehurje), včasih razširjene skoraj po vsej čeljusti, posebno še spodnji, zelo slabijo kost, tako da nastane resna nevarnost, da se del spodnje čeljusti ali celo sama ob sebi ali pa med operacijo prelomi. To seveda zdravljenje znatno podaljša ali otežkoči in poslabša. Taka cista ne uniči le tistega zoba, nad katerim je zrasla, ampak tudi vse druge, s katerimi pride v dotiko.

Zobje z granulomi in mehurčki so manj vredni in se dajo rešiti s tem, da zobne kanale izčistimo, korenine napolnimo in zob plombiramo, potem granulom ali cisto z gornjim delom korenine z operacijo odstranimo ter rano zašijemo. Zdravnik pa lahko zadela in plombira zob med operacijo.

Prve dni po operaciji operiranec po navadi zateče, končni uspeh pa je navadno zelo dober, tako da tak zob še dolgo časa drži in nemoteno opravlja svoje delo.

Vedeti je treba, da vsebuje vsak granulom kužne klice, ki prej ali slej povzroče vnetje drugih organov. Zaradi tega je treba granulom zobozdravniško zdraviti tudi takrat, ko ne povzroča nobenih bolečin.

Da pa bomo imeli zobe v redu, je nujno potrebno, da si jih pustimo večkrat pregledati. Zobozdravnik lahko vsako najmanjšo okvaro na zobu takoj popravi in s tem prepreči nadaljnje propadanje zoba ali okužbe drugih zob in tkiva okoli njih. Zobje so zelo važen organ, olajšajo prebavo in utrjujejo človekovo zdravje in moč.

---

slovesu ni iztisnil iz sebe ničesar, ne misli ne dokončanih stavkov: pripovedovali so, da ga je Norman dobro poznal. Še nekaj dni, pa bi bil lahko ušel s teleskopci, saj je nad njimi noč in dan čul kakor partizan-stražar nad četico, ki predanuje globoko v sovražnikovem zaledju.

O Ljubljana! Sanjali so o njej kot o svobodi, toda zdaj je bila — gramozna jama. Prihajala so poročila, da vsako jutro tam streljajo talce, ki jih pobirajo iz ječ, kasarn in kampov — — — Ko so Ljuba odredili za transport v Gonars, je bil ves srečen, saj je ušel očem konfidentov v ljubljanski kasarni. Toda tipalke preiskovalnega aparata so se usmerile tudi v Gonars, včeraj so sneli Ajdovca, jutri utegnejo Štefana, Igorja, Črta. Ljubo se je sam sebi čudil, zakaj ni konfident ovadil tudi njega. Ko je namreč Norman odhajal v partizane, mu je Ljubo prinesel javko, nahrbtnik in pištolo. Ga zdaj ni spoznal? Ga ni hotel videti? Šušljali so, da Norman mnogo ve, izda pa le tu in tam koga, zato da potolaži okupacijsko komando. Da jim daje žrtve kakor tisti lovci, ki so jih v gozdu zalotili volkovi: z voza jim mečejo ovce, da zveri zadržijo in podaljšajo sebi življenje — — — Ko je prišel Ljubo v kampo, je mislil, da je pred njim dvoje: ali beg ali životarjenje in čakanje. Toda sčasoma je tako zasovražil negibni dolgčas, da se je začel oprijemati najdrznejših misli na beg. Poleg tega si je zdaj bil na jasnem še o nečem: da prilagoditve in zazibanja v varno dolgočasje kampa zanj sploh ni. Nad njegovo glavo visi Damoklejev meč odkritja in talstva. »Če si hočem rešiti glavo, mi preostane samo beg, to je: t e l e s k o p, ker vanj še najbolj zaupam.« In tako je na Štefanovo opozorilo: »Mogoče bo to najin grob,« brez pomisleka odgovoril: »Če bo, pa bo!«

»Takoj po prvem apelu gremo noter,« pripomni Štefan.

»Kdo pa še gre,«

»Vojo in Polo!«

»Pa bosta šla?«

»Bosta. Disciplinirana sta.«

»Si že govoril z njima?«

»Zdaj grem. V jašku bosta. Tam ni nič nevarnega!«

Takoj po apelu so se vsi štirje spustili v teleskop. To je bila po nekaj dneh spet prva izmena. Gato jim je na pogradu omenil, da bi on bil bolj za to, da zamašijo razdejana mesta, nato pa ves rov opustijo in začno kopati na drugem mestu. Zelo se je namreč bal ovinka, češ da bodo izgubili pravo smer. Štefan pa ni hotel začeti razgovora, mudilo se mu je na delo. »Gato, tvoj oče je tunele kopal, pa boš ti še ta rovček, četudi bo zavit!« To je bilo res. Gatov oče je po vsej Evropi kopal tunele za železnice.

Pri jašku sta se Štefan in Ljubo slekla do golega. Opremila sta se samo s signalnimi in vlačilnimi vrvmi, strgalnikov to pot ni bilo treba. Štefan se je prvi začel plaziti v rov. Ljubo pa tik za njim.

Ljubo je po razdejanju zdaj prvič v rovu. Pri velikih lužah ga zoprno strese mokrota, malo naprej ga pozdravi bela svetloba — — — začuti prepih, ki si ga je nekdaj toliko želel v brezzračju rovovih konic. Zazdi se mu, da se plazi po tej mokroti in sesuti zemlji kakor podgana po umazanem kanalu. »Kako lep, čist in suh je bil še pred kratkim naš rovček,« se mu pletejo misli.

Potegneta se pod golo rušo proti koncu rova. Ljuba obide zoprn strah. Naj se ruša sesede, naj se neprevidnemu pulivcu udre zemlja — — — In že se mu vsiljuje obupna slika: udrti rov in na dnu dvoje golih, premetavajočih se teles — — — stražarji onstran žice — — — Onadva se skušata izkopati — — — Obupen boj z lepljivo, mokro zemljo in oroselimi travami — — — ne vidita ničesar, oči so jima polne peska in blata — — — hočeta z rokami k očem, a ne moreta, ker so priklenjene ob telesu in obložene z blatom — — — hočeta se dvigniti, a nad njima so žice — — — poskušata po rakovo nazaj, ne moreta se ganiti z mesta. Umika ni — — — Stražar v stolpu pomeri in sproži — — — Streli — — — Nabere se množica — — — Črt, Gato, Dušan — — — pridrvi Machi v svojem alpinskem klobučku — — — onadva pa pod žicami s svincem v životu — — —

Ljubo zadene ob podpornik, ki je popustil in se nagnil čez rov. Odrine ga. Na tleh otipa celo grobišče razmetanih deščic, lat in palic. Gatove zgradbe so popustile. Obide ga žalost zaradi škode in izgubljenega dela.

Ljubo in Štefan sta se priplazila do konca rova. Ljubo si uredi vrvi, s katerimi bo vlačil zemljo iz jaška, Štefan pa se pripravlja, da bo začel z mašenjem. Sploh se v tej izmeni vsi težko znajdejo: vse delo bo šlo v obratni smeri ko po navadi. Prej so kopali rov, zdaj ga bodo — mašili. Prej so iz rova vlačili zemljo, zdaj jo bodo tlačili v rov, prej so jo dvigali iz jaška in jo nosili na odlagališče v kleti, zdaj jo bodo z odlagališča v jašek. »Vražje Sizifovo delo!« premišlja Polo, ki je v jašku že priklopil prvo pošiljko. Ljubo jo prične počasi vleči. Deka z zemljo se mu neprestano zatika. Kako gladko so stekli tovori pred razdejanjem, ko so jih spravljali ven! In kako trdo se vračajo zdaj v obratni smeri, ko jih po razmesarjeni progi vlačijo zopet v rov! Kakor da bi se upirali povratku med trdo zbite, tesne zemeljske plasti in kakor da bi jim bilo lepše na široko razmetanim ob jašku pod barako. Proti koncu ne gre nikamor več. Oba s Štefanom potegneta z vso silo. Vrv se utrga.

(Se nadaljuje)

Obvestila NAPREDNIH GOSPODARJEV
UREJUJE SEKRETARIAT SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE

Nevarnost krompirjeve plesni je pred vratmi

Obila moča v mesecih junij in julij je v zadnjih dveh letih povzročila, da se je na krompiriščih poleg krompirjevca izredno močno pojavila tudi krompirjeva plesen (Kraut- und Knollenfäule der Kartoffel). V veliko primerih se je predvsem lani zgodilo, da je zaradi plesni krompirjevo listje po celi njivi predčasno odgnilo in se posušilo. Posledica je bil nizek pridelek krompirja. Poglavitni vzrok plesni je bila poleg vremena saditev gomoljev iz pridelka, ki je bil 1954 napaden po plesni. Glivice krompirjeve plesni se namreč potem, ko so uničile liste in stebla, preselijo na gomolje. Okužene gomolje spoznamo po svinčenosivih vdrtinah na koži, ki se vidijo že v jeseni, še bolj pa spomladi. Na mesu krompirja pa nastanejo rjavkaste pege. Ako okužene gomolje posadimo, se iz njih rastlina sicer razvije, vendar se glivica preseli na liste in stebla in spet imamo opravka s plesnijo.

Brez dvoma je bilo letos spomladi pri prebiranju krompirja za seme veliko število kmetovalcev ravno tako površnih kakor v lanski pomladi. Spet so posadili po plesni okužene gomolje in spet se bo množično pojavila krompirjeva plesen. Zaradi tega ne obstoja samo resna nevarnost, da se bo plesen na krompiriščih letos spet množično pojavila, temveč je računati s tem, da bomo imeli z njo še dokaj let opravka.

Zgodnje jedilne sorte so najbolj občutljive

Proti krompirjevi plesni se borimo s škropljenjem, preden se plesen sploh pojavi. Čim se je plesen na listju pojavila, škropljenje le še malo koristi. Zato kmetovalcem, ki so lani imeli krompir napaden po plesni in so tega sadili, pa tudi onim, ki so kupili nepoznano seme, ne preostane drugega, kakor da bodo pričeli letos pravočasno škropiti proti plesni. Škropljenje proti plesni je takorekoč neizogibno pri naslednjih sortah: Erstling, Sieglinde, Allerfrüheste Gelbe, Bintje, Oberarnbacher Frühe, Juligold, Bona, Frühbote in Voran. Vse te sorte so krompirjevi plesni močno in bolj podvržene, kakor pa n. pr. Ackersegen, Falke in Maritta.

Škropljenje proti plesni pri sortah, ki so za plesen občutljive, delo in stroške bogato poplača. Po rezultatih poskusov, ki jih je pri občutljivih sortah lani napravil Zvezni zavod za varstvo rastlin, je razvidno, da je bil na škropljenih nasadih pridelek gomoljev za 15 do 71 q po hektarju, kar je predstavljalo 4 do 40 % pridelka, višji od neškropljenih nasadov. Ako vzamemo prodajno ceno krompirja s povprečno 50 groši, potem vidimo, da je škropljenje proti plesni zvišalo vrednost pridelka za 750 do 3550 šil. po hektarju. Po podatkih zavoda pa so skupni stroški škropljenja znašali po hektarju 468 do 672 šil. Najnižji je bil uspeh pri sorti Voran, pri kateri je rentabilnost škropljenja dvomljiva.

Proti plesni enkratno škropljenje ne zadostuje. Treba je škropiti večkrat in ob pravem času. Prvo škropljenje je treba vsekakor izvesti v soparnem vremenu takoj po prvem močnejšem nalivu v juniju, in to še prej, preden se vrste zgrnejo. Število in časovna razdalja nadaljnjih škropljenj so odvisni od dovzetnosti sorte za plesen in od vremena v juniju, juliju in avgustu. Pri večjem številu nalivov so potrebna 3—4 škropljenja, vsako v razdobju 8 dni do 3 tednov. Dvakratno škropljenje pa je priporočljivo tudi ob ugodnejšem vremenu.

Škropila morajo biti dovolj močne koncentracije

Za škropljenje so najbolj pripravne motorne in vprežne škropilnice, ker gre delo z njimi hitro od rok. Zaradi širine pršilnega gredlja (Spritzbalken) zmanjšamo tudi poškodbe grmov in vrst krompirja. Višino pršilnega gredlja je treba naravnati tako, da zajamemo s prhami celotno površino pod gredljem in da ne ostanejo prazne vrste. Izkušnje so pokazale, da je po hektarju površine treba uporabiti okoli 400 l škropila. Temu primerno je treba sestaviti tudi koncentracijo škropila. Zvezni zavod za varstvo rastlin priporoča, da bi bilo v gornji količini vode treba raztopiti 5—6 kg bakrenih pripravkov, kakor so to Kupferoxichlorid in drugi, ki so v prodaji (n. pr. Collavin, Cuprovit in Koneprox.)

Ob koncu naj še pripomnimo, da pripravke za škropljenje proti krompirjevi plesni lahko mešamo s pripravki proti krompirjevcu. Z mešanjem obeh pripravkov hkrati uničujemo krompirjevca in branimo krompir pred napadom plesni. Ta možnost borbo proti obema škodljivcema poceni in jo napravi bolj učinkovito.

(bl)

Zboljšajmo kvaliteto iglavcev in listavcev

V lesni trgovini se vedno bolj uveljavlja zahteva kupcev po sortiranem, prav posebno pa po lepem blagu, ki ga zelo primanjkuje. Sortirano in lepo blago plačujejo visoko nad povprečnimi cenami. To nas napotuje k večji skrbi za vzgojo visoko kvalitetnega lesa, posebej pa še brezvejnih koreničnikov (astreine Erdstämme) iglavcev in listavcev.

Vzgoja takih dreves v gostem gozdu ni težavna. Ker se veje dreves ne morejo na široko razvijati, se kmalu posušijo in odpadejo. Drevo se samo očisti vej. Drugače je, ako stoji mlado drevo na samem. V splošnem je odstranjevanje zelenih vej drevju škodljivo. Ta škoda na rasti pa ni tako občutljiva, ako opravimo to delo v času mirovanja soka že na mladem drevesu, ki ima še drobne veje. Na dobri zemlji se bodo rane na drevesu hitro obrasle.

Pri iglastem drevju pridejo za vzgojo brezvejnih debel v poštev bor, macesen in smreka, vendar samo, če dobro rastejo in imajo lepo razvito deblo. Slabo rastočih dreves s slabim deblom nima pomena čistiti vej. Najbolj zahtevani so koreničniki bora in macesna. Pri macesnu suhe veje navadno same odpadejo. Vendar je bolje, če jih pravočasno odstranimo. Bor, ki v mladosti hitro raste, zelo rad napravi močno vejato kratko deblo, ki nima vrednosti. Močno vejat bor ovira tudi rast in jemlje prostor drugim boljšim drevesnim vrstam. Pri boru je zato odstranjevanje vej neobhodno potrebno. Ker je borova veja mehka, jo je mogoče odsekati gladko in brez poškodbe debla. Rana se hitro zalije s smolo, vsled česar ni nevarnosti trohnobe. Ako suhih borovih vej ne odstranimo, se zarastejo v deblo in so v žagancih vidne gnile veje, ki vrednost desk zmanjšujejo. Rast vej pri boru, ki stoji na samem, v mladosti lahko zmanjšamo, ako meseca maja na novih, mehkih in kakih 10 cm dolgih poganjkih odlomimo vršičke. Paziti pa moramo, da ne poškodujemo srednjega vršička, ki tvori deblo. Odlomiti smemo samo stranske vršičke, iz katerih se razvijajo veje.

Pri smreki, ki je za poškodbe najbolj občutljiva, odstranjujemo le suhe veje. Na velikih ranah, ki nastanejo zaradi kleščenja vej, se naseli trohnoba, ki občutno zmanjšuje vrednost debla.

Pri mladih listavcih poganjke lahko odstranjujemo skozi celo poletje. Listavci so znatno bolj nagnjeni na tvorbo vej in potrebujejo večje pozornosti za odstranjevanje vej, vendar poškodbe hitro obrastejo. Koliko za žaganje porabnega lesa bi nam listavci dali, ako bi ne bili tako vejati! Do tega lesa — ki nam je sila potreben — pa lahko pridemo po pravilni vzgoji debla s pomočjo čiščenja vej.

Ureditev in zboljšanje kmečkih gozdov je stvar mladih gospodarjev in kmečkih sinov. Posebno manjše kmetije, ki še razpolagajo z delovnimi močmi, v času presledka med kmetijskim delom lahko dobro uredijo svoj gozd. Lep, urejen gozd pa ni kmetu samo v ponos, temveč daje tudi več lesa za sečnjo. Prav ta les, ki bi ga s premišljeno oskrbo gozda lahko pridelali, pa mali kmetje vedno bolj potrebujejo. -C-

Pripravimo se na škropljenje proti krompirjevcu

V prihodnjih tednih se bo po krompiriščih spet pojavil koloradski hrošč ali krompirjevec, zlo, ki se ga ne bomo več obranili in s katerim moramo računati, da bo vsako leto zahtevalo denarnih izdatkov in jemalo čas za druga dela.

V letu 1954 je bilo po podatkih Zveznega zavoda za varstvo rastlin v državi od krompirjevca napadenih 39 947 ha krompirišč. Ta površina se je v letu 1955 razširila na 43 769 ha. Ena četrtina avstrijskih krompirišč je ležala v območju, ki je bilo napadeno po krompirjevcu. Za uničevanje tega škodljivca je bilo uporabljenih 120 000 kg raznih sredstev. Uničevanje pa je stalo ca. 8 milijonov šilingov oz. 183 šil. na hektar krompirja v napadenem območju.

Borba proti krompirjevcu še ni dovolj učinkovita. Veliko število kmetov še vedno podcenjuje škodo, ki jo ta škodljivec lahko napravi, in breme, ki ga bo naložil vsakemu posamezniku, če se bo razširil po vseh krompiriščih. Po vaseh je še vse premalo pripravljenih škropilnic za škropljenje proti krompirjevcu, ki jih istočasno lahko uporabljamo za škropljenje proti krompirjevi plesni. Škropljenje je tudi najcenejša pot zatiranja plevela v žitu.

Po vaseh pa tudi ni zadostnih zalog pripravkov oz. preparatov za škropljenje proti krompirjevcu. Taki pripravki so:

ime:	na ha potrebna količina
Gesarol 50	1,2—1,8 kg
Gammalo neu	1,1—1,3 kg
Gammarol-Spritzmittel	0,8—0,95 kg
Arotine B	2,0 kg
Hortex Spritzpulver	1,1—1,3 kg
Gamma Spritzpulver »Bayer«	0,8—1,0 kg

Prav tako so po vaseh potrebne tudi večje zaloge pripravkov proti krompirjevi plesni, kakor so Kupferoxichlorid, Collavin, Cupravit in Koneprox.

Okopavinam in žitu nitramoncala

Sedaj ob prvem okopavanju je prav, če dobijo pesa, krompir in koruza nekaj nitramoncala. To uslugo nam bodo bogato poplačale. Nitramoncal trosimo okopavinam ob vrstah v suhem vremenu na suhe rastline. Zadostuje, če ga damo 100—150 kg na hektar. Naslednji obrok jim dajmo pri zadnjem osipavanju. Pesi in silokrmi pa se izplača, da ga trosimo najmanj še dvakrat, najbolje pred vsakim nadaljnjim okopom.

Žito, ki je bilo jeseni ali pomladi izdatno gnojeno s Thomasovo moko ali superfosfatom in kalijevo soljo ter je dobilo prvi obrok nitramoncala, naj dobi sedaj ob kolenčanju drugi obrok nitramoncala, in sicer 75—150 kg na hektar. Bolj izdatno je bilo kalifosfatno gnojenje, večji je lahko obrok nitramoncala. Pri pregostem žitu pa bodimo z nitramoncalom previdni.

Kdaj je govedoreja rentabilna?

Za rentabilnost govedoreje so potrebni trije pogoji:

1. reducirana glavna krmna površina sme na živalsko enoto (govedo s 500 kg teže) znašati kvečjemu 60 arov;
2. na ha reducirane kmetijske površine mora priti 1 živalska enota;
3. molznost krav mora znašati vsaj 3000 kg mleka na leto.

Teh pogojev koroško kmetijstvo v povprečju ne izpolnjuje.

Kaj je reducirana površina?

En hektar njiv ali dvo- in trikošnih travnikov ali pašnika na črednike predstavlja 1 ha reducirane kmetijske površine. Pri enokošnih travnikih so v povprečju potrebni 3 ha, pri navadnih pašnikih pa 2 ha za 1 ha reducirane kmetijske površine. Razmerje je odvisno pri enokošnih travnikih od letnega pridelka sena, pri pašnikih pa od števila pašnih dni za živalsko enoto.

Da se bodo travniki hitro obrasli

Ruša na pokošenih travnikih se bo hitro obrasla in bo kljubovala eventualni poznejši suši, če bomo po spravljenem senu vrgli po travniku 100—150 kg nitramoncala na hektar. S tem bomo omogočili, da otava po pridelku ne bo slabša od sena. Gnojenje z nitramoncalom se posebno izplača na travnikih, ki so pomladi dobili Thomasovo moko in kalijevo sol.

Na travnike, kjer tega pomladi nismo utegnili, trosimo po prvi košnji lahko še Thomasovo moko in kalijevo sol.

Ponekod sta letos detelja in lucerna slabo prezimili in bosta dali slabo košnjo, tako da se jih za drugo košnjo ne bo izplačalo držati, ker bo zemlja preveč zaplevelila. V takih primerih bo najbolje, če po prvi košnji njivo preorjemo in osejemo bodisi z aleksandrinko ali drugo krmno mešanico. Tudi silokoruzo še lahko sadimo.

ZVEZA SLOVENSKIH ZADRUG *svetuje*

Enoosni traktorji

V zadnjem času te vrste traktorjev dosti omenjajo po časopisih. Na nekaterih mestih lahko beremo kar celo vrsto priznanj, ki jih ima baje ta traktor v službi kmetijstva. Na drugi strani se bodo gotovo našli spet gospodarji, katerih ocena zanj mogoče ne bo tako ugodna. Nastane vprašanje, čigava trditev je upravičena? Seveda je odgovor na to vprašanje težak. Neko dokočno oceno o njem bo dal lahko le nekdo, ki enoosni traktor že dalje časa poseduje. Nekaj posestnikov poznamo in je njihova ocena dobra. Toda obrnimo pozornost traktorju samemu.

V oceni, ki jo je izdala tvrdka, je rečeno: Ta traktor napravi kmečka dela lažja in cenejša. Lažja, ker vsa dela z njegovo pomočjo lahko opravimo sede. Tudi na najtežjem terenu in na mokrih tleh ne drsi, ker ima težišče združeno na edini osi in ima diferencialno zaporo. Z njegovo pomočjo se mehanizira cela vrsta kmečkih del.

Cenejše pa je delo s tem traktorjem zato, ker so nabavna cena in obratni stroški razmeroma nizki. V polni meri nadomesti vsako vprego in je vsled tega mogoče na kmetiji rediti več goveje živine. Vsak prevoz je opravljen hitreje in vsakega dela se je mogoče z njim takoj lotiti. Priklopi se mu lahko vsako orodje, ali je to zdaj konjska kosilnica, krompirjev izruvalnik, obračalnik za seno, valjar ali kak navadni kmečki voz. Traktor se obrne na mestu in tako obdeluje tudi najmanjše parcele, prav dobro dela tudi na hribovitih tleh. Pri osipavanju krompirja, koruze ali pese ne poškoduje rastline, ker je mogoče spreminjati razdaljo koles od 70 cm do 125 cm. S pomočjo hidravlike nosi traktor sam orodje s seboj. Navedli smo že, kaj vse mu lahko priklopimo, s tem seveda še dolgo ni vse izčrpano. Nič ne bomo pretirali, če zapišemo, da opravi prav vsako delo na polju in nam služi za pogon, kot vsak drugi bencinski ali elektro-motor. Za zadnji slučaj je treba namestiti samo jermenico. Traktorjevo prikolico lahko obremenimo do 1500 kilogramov.

Traktor ima štiri različne brzine naprej in nazaj. Motor ima ali zračni ali vodni hladilnik. V prvem slučaju je na bencinski pogon in ima 8, v drugem pa na dizel in ima 9 konjskih sil.

Dodatno po želji dobavijo še sprednje oporno kolo, električno svetlobno in signalno napravo, obračalni plug s sedežem, stransko kosilno napravo, enoosno prikolico, jermenico in pritrdilno napravo, ki omogoča delovanje v enakomernih vrstah.

Mislimo, da je enoosni traktor zelo prikladen za največji del naših kmetij, ker ga bolje lahko izkoriščamo, kakor velike in mnogo dražje traktorje. Enoosnih traktorjev je več vrst, interesenti naj zahtevajo obisk našega zadružnega strojnega referenta.

SLOVENSKI vestnik

Stran 8 Celovec, četrtek, 14. junij 1956 Štev. 24 (738)

Trst pričenja izvajati londonski sporazum

Generalni komisar italijanske vlade za Tržaško ozemlje je v tržaškem uradnem listu objavil odlok, ki v skladu z londonskim sporazumom odreja, da se ne sme začeti ali nadaljevati nobeno sodnijsko ali upravno postopanje, s katerim bi bila podvržena postopku ali diskriminaciji oseba ali imovina kateregakoli prebivalca na Tržaškem ozemlju zaradi političnih dejanj, ki so v zvezi z rešitvijo tržaškega vprašanja. Hkrati je bilo objavljeno, da ima neposredno veljavo na Tržaškem ozemlju tudi zakonodaja o izvajanju italijanske mirovne pogodbe.

Obema objavama pripisujejo v Trstu veliko važnost. Primorski dnevnik izraža pričakovanje, da bodo zlasti sodne oblasti takoj prekinile vse sodne postopke proti antifašistom, ki so se vršili ali pa se še vršijo v nasprotju z določili londonskega memoranduma in italijanske mirovne pogodbe. List pa tudi vprašuje, zakaj na Tržaškem ozemlju še niso bili objavljeni in uveljavljeni tudi vsi ostali členi memoranduma in zlasti posebnega statuta, ki ureja narodnostne pravice tržaških Slovencev.

Državniški obiski na Dunaju

Kancler Raab je v zadnjem govoru po radiu izjavil, da pričakuje Dunaj v bližnji bodočnosti vrsto obiskov inozemskih državnikov. Tako je za soboto napovedan prihod delegacije Vrhovnega sovjeta, ki bo s tem vrnila obisk avstrijskih parlamentarcev v SZ. Za isti dan pričakujejo tudi avstralskega ministrskega predsednika Menziesa, medtem ko bo prispel na uradni obisk državni tajnik v francoskem zunanjem ministrstvu Faure verjetno 30. junija. S posebnim veseljem pa pričakujejo generalnega sekretarja Organizacije združenih narodov Hammarskjölda, ki bo prispel na Dunaj 9. julija.

Jugoslovanski minister pri deželnem glavarju

Danes se bo v Celovcu zaključilo zasedanje nemških montanistov, katerega se je udeležilo tudi veliko število gostov iz Jugoslavije, Italije, Grčije, Francije, Švice, Španije, Portugalske in skandinavskih dežel ter s Cipra.

Iz Jugoslavije sta prišla poleg drugih zastopnikov ravnatelj mežiškega rudnika Lučovnik ter član zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek, katerega je ob tej priložnosti sprejel tudi deželni glavar Ferdinand Wedenig.

Dunaj — atomska prestolnica sveta

Na torkovem zasedanju ministrskega sveta je zunanji minister ing. Figl poročal, da so štiri velesile uradno sporočile, da bodo podprle izvolitev Dunaja za sedež mednarodnega urada za atomsko energijo. Prav tako se je za Dunaj izrekla tudi vrsta drugih držav in je s tem že precej gotovo, da bo na zasedanju posebne komisije, ki bo meseca septembra v New Yorku razpravljala o tem vprašanju, odnesel zmago Dunaj ter tako postal svetovna prestolnica za atomsko energijo.

Ministrski svet je zato tudi že imenoval poseben pripravljalni odbor, sestavljen iz zastopnikov pristojnih ministrstev ter Dunaja in Nižje Avstrije, ki se bo bavil z vsemi tozadevnimi vprašanji.

Za obletnico lista tudi nove naročnike!

Praznovanje desetletnice izhajanja našega lista ne bi bilo popolno, če ob tej priložnosti ne bi posebej opozorili tudi na veliki pomen pridobivanja novih naročnikov in bralcev. Ob takem jubileju je treba to še prav posebno poudariti, kajti danes je skupni slavljenec nas vseh »Slovenski vestnik«, katerega bomo za njegov rojstni dan najlepše obdarili s tem, da mu bomo pridobili nove prijatelje. Potrudimo se vsi in razširimo krog tistih, ki jim je »Slovenski vestnik« tekom zadnjih deset let postal zvest in nepogrešljiv spremljevalec skozi svet in življenje, iz katerega prinaša zanimive, poučne in zabavne stvari.

Poslužimo se današnje naročilnice za pridobivanje novih naročnikov in pomagajmo po svojih močeh pomnožiti vrste pristašev našega naprednega tiska.

Naročilnica

Podpisani . . . . . .

kraj bivanja . . . . . ., pošta . . . . . .

naročam z današnjim dnem »Slovenski vestnik« in prosim, da mi ga redno dostavljate po pošti. Naročnino bom plačal po poštni nakaznici* — položnici* — osebno v upravi*.

datum podpis novega naročnika

*) nezaželjeno prečrtati.

Letošnja „mis Europa"

Lani je bila 25-letna Nemka Margit Nünke izvoljena za najlepšo predstavnico Nemčije, letos pa so jo v ostri konkurenci izbrali za najlepšo Evropejko — mis Europa 1956. Najlepša Švedinja je zasedla drugo mesto, najlepša Italijanka tretje in najlepša Avstrijka 19-letna Traudel Eichinger pa četrto mesto med mnogimi drugimi lepoticami iz posameznih evropskih dežel.

Američanke in kozmetika

V Združenih državah Amerike je najmočnejša kozmetična industrija sveta. Američani so kot navdušeni statistiki izračunali, da potroši povprečna Američanka na leto za kozmetična sredstva in za obisk olepševalnih salonov po eno mesečno plačo. Francozinje, ki se med Evropejkami najbolj negujejo, daleč zaostajajo za ameriškimi zastopnicami nežnega spola, saj je med njimi komaj pet odstotkov tistih, ki potrošijo za olepševanje 20 000 frankov na leto. Navzlic temu pa porabi 13 milijonov Francozinj za kozmetična sredstva 12 milijard frankov, kar vsekakor ni majhna vsota.

Promet poštne hranilnice v preteklem letu

Pri poslovnih akcijah avstrijske poštne hranilnice v minulem letu, ki so znašale več ko 111 milijonov primerkov, zaznamujejo v čekovnem prometu vsoto 428 milijard šilingov. Nasproti prejšnjemu letu se je promet dvignil za 56,8 milijarde šilingov, poslovni primeri pa za 9,8 milijona. S 63,7 milijoni položnicami je bilo vplačanih 40,9 milijarde šilingov, z 21,6 milijoni denarnimi nakaznicami pa so odpremili 15 milijard šilingov. Ob koncu leta 1955 je skupno dobroimetje na 132 707 čekovnih računih znašalo 2,82 milijarde šilingov, to je za 363,7 milijona šilingov več, kakor ob koncu leta 1954.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 19.45, 22.00.

Sobota, 16. junij:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 15.30 Podeželjski zvoki — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Odlični izbor — 18.00 Iz parlamenta — 19.00 Z glasbo gre vse bolje — 20.00 Belo-modre orgle.

Nedelja, 17. junij:

6.10 Petje in godba iz alpske dežele — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Dobro razpoloženi v nedeljo dopoldne — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 13.45 Junij in običaji v alpski deželi — 14.30 Pozdrav nate — 19.00 Športna poročila — 19.45 Igrata godbi na pihala — 20.15 Kdo je storilec. Kriminalna uganka.

Ponedeljek, 18. junij:

6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zapiski iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Iz znanih oper (slov.) — 18.45 Za našo vas (slov.) — 19.50 Oddaja za kmete — 20.15 Pozdrav podeželja.

Torek, 19. junij:

6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Mala zgodovina medicine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Zdravniški vedež (slov.) — 16.30 Slavni umetniki — 20.15 Amelija gre na ples. Komična opera.

Sreda, 20. junij:

6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. O kresnih običajih na Koroškem (slov.) — 16.00 Novi šlagerji — 18.45 Za ženo in družino — 20.15 Lepo potovanje.

Četrtek, 21. junij:

6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Da ne pozabimo (slov.) — 15.30 Zabavni koncert — 18.45 Oddaja za kmete — 20.15 Akustični kabaret.

Petek, 22. junij:

6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Domovina in čas — — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.00 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Od pravljice do pravljice (slov.) — 17.10 Popoldanski koncert — 18.45 Okno v svet (slov.) — 20.15 Pesem divjih gosi (slušna igra).

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 16. junij:

5.00 Pester spored za jutranjo uro — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Lahka in operetna glasba — 12.00 Pesmi jugoslovanskih narodov — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.40 Želeli ste — poslušajte — 16.00 Utrinki iz literature — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 18.15 Pojeta moški in ženski zbor — 18.45 Okno v svet — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 17. junij:

6.00 Pesmi za prijetno nedeljsko jutro — 7.35 Mali ansambli in solisti — 8.45 Spored domačih pesmi in napevov — 9.30 Partizanske pesmi — 11.35 Zabavne melodije — 13.30 Za našo vas — 14.15 Želeli ste — poslušajte — 16.30 Pred žetvijo — 17.00 Prenos nogometne tekme Avstrija — Jugoslavija — 20.00 Večerni operni spored — 21.00 Športna poročila.

Ponedeljek, 18. junij:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.45 Za dom in žene — 12.00 Venček slovenskih narodnih pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Valčke in polke igra pihalni ansambel — 13.35 Za vsakogar nekaj v lahki glasbi — 14.40 Želeli ste — poslušajte — 16.20 V svetu opernih melodij — 18.00 Kronika slovenskih mest — 20.00 Praška pomlad (Posnetki s festivala).

Torek, 19. junij:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Vesela oddaja — 10.05 Pesmi raznih narodov — 11.05 Od melodije do melodije — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Gospodinjski omnibus — 14.40 Želeli ste — poslušajte — 15.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.00 Športni tednik — 18.50 Razvoj odnosov med Jugoslavijo in ZSSR — 20.00 Za ljubitelje narodne pesmi.

Sreda, 20. junij:

5.00 Pester spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.50 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Igra Kmečka godba — 13.35 Revija priljubljenih popevk — 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.40 Želeli ste — poslušajte — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 20.00 Wagner: Tristan in Izolda, III. dejanje — 21.35 Igrajo veliki zabavni orkestri.

Četrtek, 21. junij:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.45 Dober dan — otroci — 12.00 Priljubljene melodije — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Koncertni valčki — 13.35 Od arije do arije — 14.40 Želeli ste — poslušajte — 15.35 Pohorski fantje pojo in igrajo — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 22. junij:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 9.30 Okrogle povesti Balzaca — 10.00 Koncert po željah — 11.05 Pisan spored domačih pesmi in napevov — 11.50 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.40 Želeli ste — poslušajte — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.50 Družinski pogovori — 20.00 Glasba narodov sveta.

Iz Vestnikove kovačnice

Polnih deset let nam že poštar teden za tednom — prej včasih tudi dvakrat na teten — nosi v hišo dragega prijatelja, naše glasilo »Slovenski vestnik«. Vedno ga radi prebiramo, saj nam prinaša poročila iz vsega sveta, novice iz domačih krajev, najrazličnejše zanimivosti, prijetno in poučno zabavo, pa tudi v naši prepotrebni strokovni izobrazbi nam pomaga s posredovanjem sodobnih spoznanj z raznih področij, zlasti še s kmetijskega. Vse to v tiskani besedi, tu in tam pa tudi v sliki. Ali smo že kdaj razmišljali, kako sploh nastane tiskana beseda, koliko dela in truda bistrih glav ter pridnih rok je potrebnega, da se porodi le ena sama številka našega lista? Gotovo je malo takih med našimi naročniki in bralci, ki so si kdaj delali preglavice s tem zares prav zanimivim vprašanjem. Zato pa danes — za desetletnico našega lista — nekoliko poglejmo v Vestnikovo kovačnico.

V uredništvu

V potu svojih obrazov za uredniškimi mizami in pred pisalnimi stroji skrbijo v uredništvu, da bi napolnili vsako posamezno številko. Osem velikih strani, polnih malih črk, zahtevajo precej »rokopisa«, iz katerega naj potem v tiskarni nastane časopis. Vsak urednik ima svoje zaokroženo področje in določeno mu količino rokopisa, ki zanj odgovarja. Seveda si v stiski med seboj pomagajo. Ni jim pa vedno in vsega treba samim pisati, kajti precej gradiva jim prinašajo sotrudniki, dopisniki z dežele, strokovnjaki s kmetijskega in drugih področij ter ta ali oni »uvodničar«. Te prispevke je treba samo urejevati ali »redigirati«, to se pravi, da ali stopijo v akcijo znane »uredniške škarje«, ki iz došlih člankov, poročil in dopisov za list izrežejo vse, kar je nebistvenega ali neprimernega, ali pa mora urednik tu in tam kaj dodati, popraviti, premetati. V uredništvu pravijo, da je dostikrat redigiranje bolj neprijetno in teže kot če sami kaj napišejo! Sebi v olajšavo, bralcem pa v zabavo so seve uredniki tudi iznajdljivi — vsi, ne samo naši! — Kolikor je na primer romana ali drugega podlistka, kolikor je povestic, razprav, pesmic ter siceršnega gradiva, dobesedno pobranega iz drugih časopisov, revij in knjig, kolikor je torej — da strokovno govorimo — »poplankanega«, in končno kolikor več je slik v eni številki lista, toliko manj je treba napisati urednikom samim. Le najti je treba take stvari, ki so res zanimive, to pa tudi ni vedno lahko.

Ko je vse to gotovo, napisano, zbrano, pretipkano, pregledano, zabeleženo in urejeno, odnosno že kar sproti roma rokopis v tiskarno, slike, fotografije ali risbe, ki so določene, da naj bi bile objavljene v dotični številki lista, pa poprej še v kliišarno. V kliišarni slike na poseben fotokemični način prenesejo na cinkove ploščice, le-te pa potem jedkajo s solno kislino, da na njih nastanejo večje in manjše vdolbine ter vzporedno z njimi manjše in večje vzbokline, ki z barvo odtisnjene na papir dajejo zaželjeno sliko. Tako pripravljene ploščice so »klišeji«. Gotovo ste si že kdaj točneje ogledali odtis fotoklišeja v časopisu in videli, da sestoji iz tisočerih temnih in svetlih pičic.

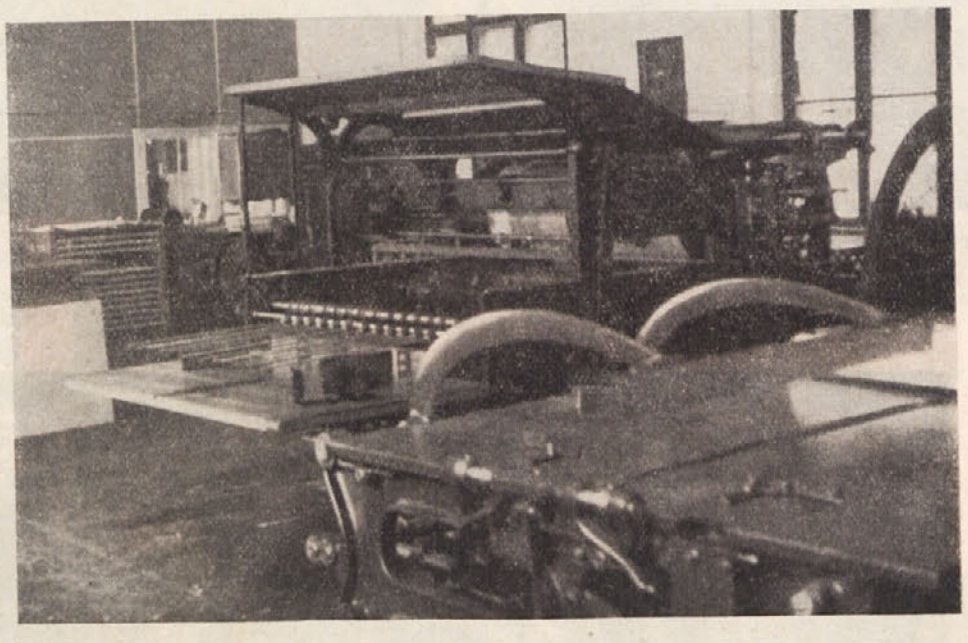

Pogled na veliki tiskarski stroj v naši tiskarni

Stavni stroj

Rokopis dobi v tiskarni najprej strojni stavec, ki je posebno izurjen strokovnjak. Ne le, da mora postaviti do 6000 črk na uro, točno mora poznati tudi svoj stavni stroj, ki je dokaj komplicirana mašina. Moderni stavni stroj, kakršnega ima tudi naša tiskarna, namreč deluje najmanj tako točno in je izdelan najmanj tako skrbno, kakor dobra ura. Kakor pisalni stroj, ima tudi stavni stroj »tipke«, le da so drugače razporejene in mnogo več jih je, kot na pisalnem stroju, za vsako malo črko, za vsako veliko črko, za razne črkovne povezave ter za vse različne znake posebej. Če zdaj stavec pritiska na tipke, če torej »stavi«, padajo iz posameznih kamric magazina črkovne matrice — to so mali medeninasti kalupi ali modeli črk — že v pravilno vrstico. Z rahlim pritiskom na posebno ročico potem stavec sproži postopek, ki ga stavni stroj avtomatično izvede: gotovo vrstico matric zapelje v svojo »livarno«, sam skrbi za to, da so vse vrstice enako dolge in samostojno vlije iz »črkovine«, svinčene zlitine z nekaterimi drugimi kovinami, vrstice, ki jih stroj tudi sim pravilno zvrsti v »stolpec«. Matrice pa nato ravno tako avtomatično spravi nazaj v magazin, vsako pravilno na svoje mesto, kjer spet čakajo, da bodo padale v nove vrstice. Seveda je za vsako črko na razpolago več enakih matric v isti kamrici magazina, da gre delo lahko hitro naprej.

Tako se vrsti vrstica za vrstico v stolpec in stolpec za stolpcem, ki jih mora biti 32 za vsako številko lista, torej 4 za vsako stran. Ker pa tiskovni škrat nikdar ne počiva, je treba vse stolpce, preden se iz njih napravi gotov časopis, odtisniti, pregledati, prečitati in v njih popraviti tiskovne napake. To je delo »korektorja«, ki mora, če hoče najti res vse tiskovne napake, čitati črko za črko, kakor kak šolarček. In vendar mu še vedno kakšna napaka uide — to je potem zmaga tiskovnega škrata. Včasih pa se le posreči prav dobremu strojnemu stavcu, da postavi kak stolpec brez vsake napake. Takim stolpcem pravijo stavci »device«, ker jih je, kakor tudi sicer, le malo.

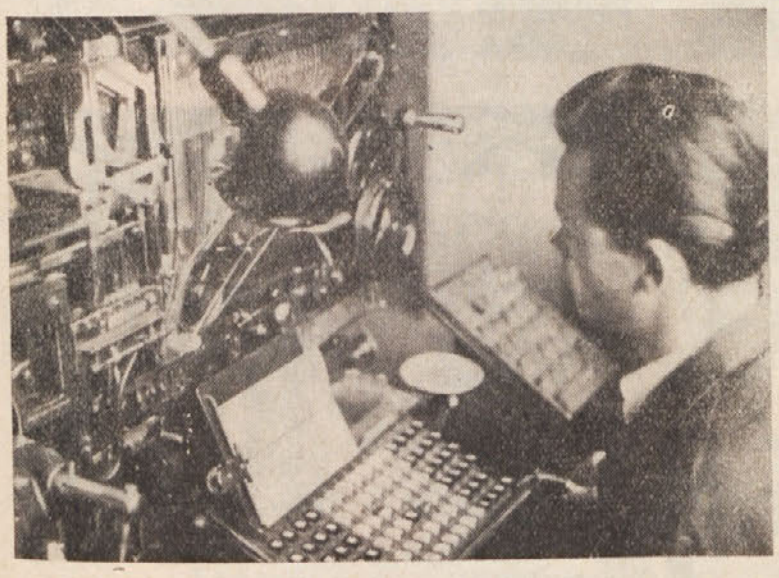

Strojni stavec, ki dela pri svojem stavnem stroju, je posebno izurjen strokovnjak.

„Lomljenje"

Ko so stolpci popravljeni, to se pravi, ko so zamenjane vrstice, v katerih so bile napake, z novimi vrsticami brez napak, se začne sestavljanje posameznih strani časopisa. Tiskarji pravijo temu delu »lomljenje«, delavec, stavec, ki časopis »lomi«, pa je »metèr«. Lomljenje ni preveč lahko delo, saj se dostikrat želje in navodila, ki jih uredništvo sporoči tiskarni s tako imenovanim »zrcalom«, z danimi možnostmi ne dajo zlahka vskladiti. Razen tega morata imeti metèr in tehnični urednik, ki sta skupno odgovorna za prelom, tudi nekoliko dobrega okusa, da bodo strani lista konec koncev tudi za oko kolikor toliko lepe. Pri lomljenju se vstavijo še klišeji in naslovi člankov, ki jih stavec postavi »na roko« iz večjih črk, svojstveno razvrščenih po velikosti, obliki in »karakterju« v številnih »črkovnikih«. Na roko stavec stavi tudi večje oglase, ki morajo biti učinkoviti kakor vsaka reklama. Raznolikost naslovov je prav tako kakor okusna razvrstitev klišejev — torej slik — in oglasov važen pripomoček za to, da dobi list že na zunaj prikupno obliko, da postane bolj pester, a ob vsem tem tudi za bralca povsem pregleden. Če se kdaj zgodi, da se metèrju vrstice zamešajo, to se pravi, če kaj »zalomi«, mora pač korektor, ko vdrugič pregleduje odtise zdaj že zlomljenih stolpcev, torej že gotovih časopisnih strani, paziti tudi na take napake in jih popraviti. Prav tako mora popraviti »ribice« — to so sicer pravopisno pravilne črke v naslovih, vendar iz druge vrste ali velikosti pisave.

Iz stolpcev nastajajo gotove strani

Vlagalka pri delu na tiskarskem stroju

Tisk

S tem je pravzaprav osnovno delo končano. Časopis je v stavku gotov. Treba ga je samo še natiskati, zložiti, spakirati in oddati na pošto. Če so doslej imeli z njim opravka uredniki in stavci, ga zdaj prevzamejo tiskarji s strojnim mojstrom ali strojnikom na čelu in končno ekspedienti. V velikem tiskarskem stroju za ploski tisk (dnevnike tiskajo na rotaciji) se tiska štiri strani našega lista hkrati. Pred tem mora strojnik »zapreti« stavek v stroj, napraviti poskusni odtis in izvršiti »priredbo«. Pravilno zapiranje je pogoj za pravilni vrstni red strani v pozneje gotovem, zloženem časopisu, s priredbo pa strojnik omogoči, da stroj lepo enakomerno odtisne celotno površino stavka na papir. Priredba ni nič manj strokovno delo kakor stavek in lomljenje ter je najtežja pri klišejih, da dajo čedne in razločne slike. Čim več je slik v eni številki, tem zamudnejša je in tem skrbneje mora biti izvedena priredba. Vlagalka nato polo za polo papirja vlaga v stroj. Zelo mora biti spretna in urna, da dohaja stroju, ki napravi tudi do 1400 odtisov na uro. Za drugih štiri strani pa se ves ta postopek zapiranja, priredbe in tiskanja ponovi.

Odprema ali Ekspedit

Dotiskane pole po kratkem sušenju prevzame druga vlagalka, ki upravlja zgibalni stroj. Biti mora prav tako urna, kajti tudi ta stroj, ki zlaga pole v gotove časopise, lahko dela zelo hitro. Zloženi časopisi se samo še obrežejo, nato pa po vsakokratnem navodilu uprave lista razdelijo, zavežejo v pakete, le-ti se opremijo z naslovnimi listki za posamezne pošte tu- in inozemstva in že jih avto lahko zapelje v Celovec na kolodvorsko pošto, od koder »Slovenski vestnik« nastopi teden za tednom pot k Vam — našemu naročniku in bralcu.

-or.

Ekspedit je zadnja postaja »Slovenskega vestnika« v tiskarni preden nastopi pot med naše bralce

Se še spominjate . . .

Tudi v sliki je Slovenski vestnik spremljal dogodke doma in po svetu

V Zilji, ko so štehvovci zajahali svoje konje

Na občnih zborih so naši ljudje ocenjevali in usmerjali naše dejavnosti

Pozimi smo tekmovali na smučkah . . .

. . . pred poletno vročino pa smo iskali zavetje v hladni vodi

Obiskali smo tudi spomenike davne preteklosti

Pevci so ponesli koroško narodno pesem tudi med brate v Sloveniji

Tudi na visokih planinah je bilo vedno lepo

Koroški velesejem — pestra slika gospodarske dejavnosti naše dežele

Knjiga je bila našemu človeku vedno dobrodošla

Po napornem delu malica prav dobro tekne

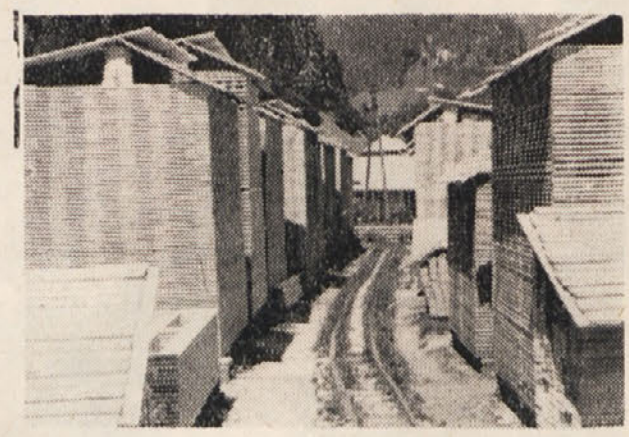

Naše zadružništvo se je vključilo tudi v lesno gospodarstvo

Na kulturnih prireditvah se zbira vedno mnogo ljudi

Mostovi, simbol povezave med narodi

Kmetijska šola v Podravljah posreduje kmečkemu naraščaju mnogo koristnega znanja

Leto za letom odhajajo naši otroci v počitniške kolonije na morje

Spomenik padlim v borbi proti fašizmu je bil trn v peti nestrpnim elementom

Železniške postaje v Podjuni nazorno kažejo gospodarsko zapostavljanje dvojezičnega ozemlja

Pri puškarjih v Borovljah

Državniški obiski — pot k medsebojnemu sodelovanju

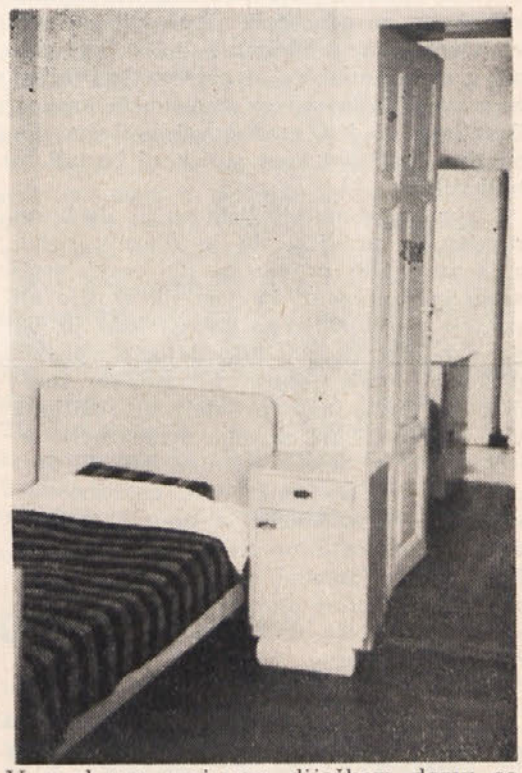

V moderno urejenem dijaškem domu so našli dijaki vso oskrbo

Dvojezični napisi v naših krajih so žal še zelo redki

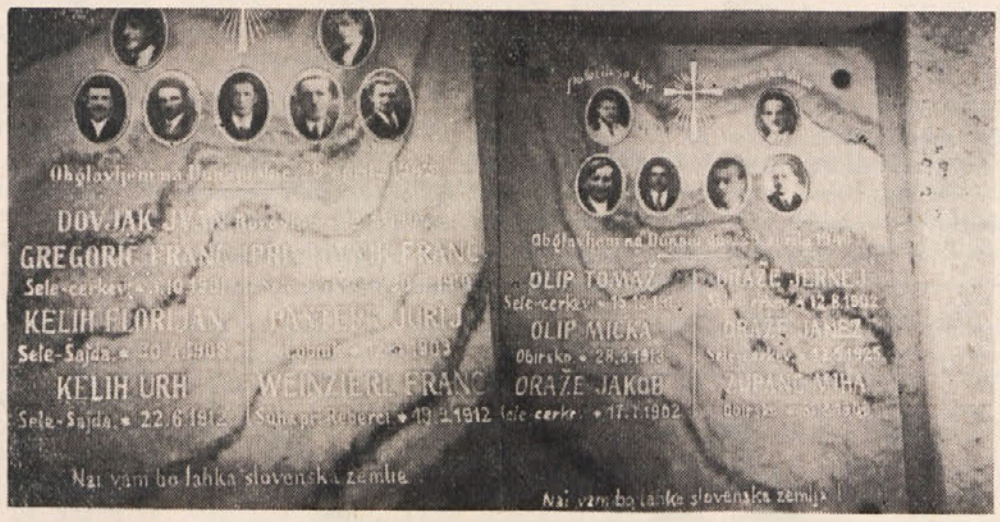

Spominske plošče in lepo urejena grobišča pričajo o tem, kako se naše ljudstvo s hvaležnostjo spominja svojih nesmrtnih junakov

Navdušeno je naše ljudstvo pozdravilo igralske umetnike iz Slovenije

Kuharski tečaji — šola za mlade gospodinje

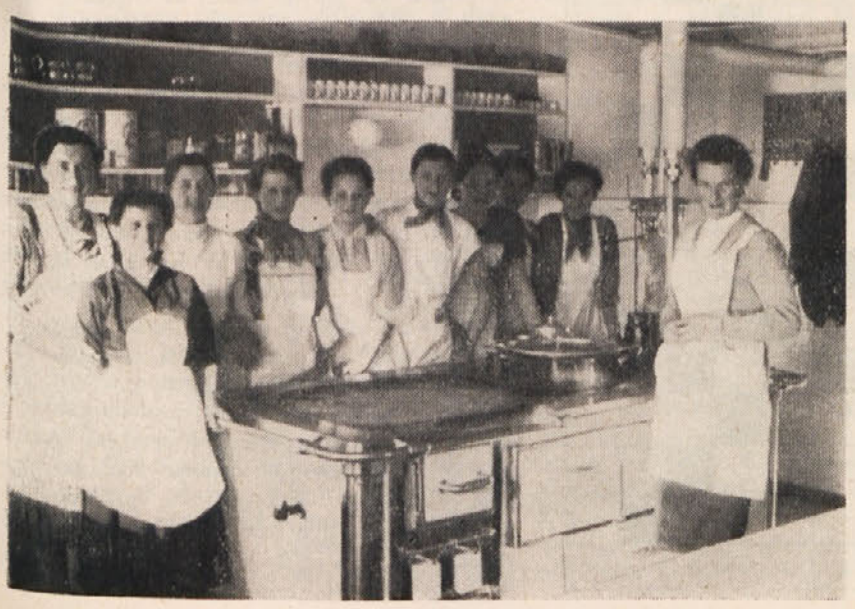

Dela v zadružnem magacinu nikdar ne zmanjka

V Sekiri je zraslo prelepo poslopje — zadružni hotel Korotan

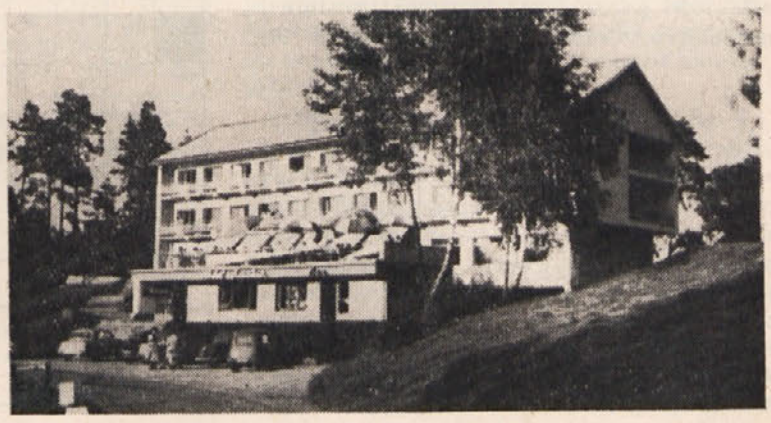

ANKETA

ob desetletnici „Slovenskega vestnika“

Ob desetletnici izhajanja lista »Slovenski vestnik« smatramo za umestno, če razpišemo anketo, v kateri naročniki in bralci lista lahko povedo svoja najrazličnejša mnenja o listu samem. To naj bo objektivna medsebojna ocena, ki je lahko pozitivna ali pa negativna. V pozitivni kritiki bralec pove, kako mu list po vsebini in obliki ugaja, v negativni pa pripomni in izrazi svojo grajo in nezadovoljstvo. Seve je treba kritiko tudi utemeljiti. Pri pozitivni oceni je treba povedati, zakaj temu in onemu oblika in vsebina lista prija, pri negativni pa je treba pojasniti, zakaj to ali ono ni prav in na kak način naj bi bilo drugače. V pozitivni oceni so vedno dobrodošli ter tudi potrebni stvarni predlogi in pobude za višjo raven lista, ki ga smatramo za svoje glasilo.

Po desetletni dobi obstanka našega lista, ki se je prebijal skozi lepe in neprijetne čase, pri mnogih priljubljen, pri nekaterih osovražen, se hočemo uredništvo, sotrudniki in bralci skupno prizadevati, da bo list postal še močnejši in čimbolj življenjski. Takšno medsebojno razglabljanje imenujemo s tujo besedo anketo. Preden pa pridemo do ankete same, preberite še naslednje kratke pripombe o listu sploh.

Dober list hoče ljudem povedati, kaj je zanje koristno, kadar gre za njih usodo in bodočnost. Kdor hoče ljudstvu dobro, mora imeti povezavo s publiko in to posreduje časopis. Naš list, ki pride vsak teden v številne družine v vseh naših vaseh od Zilje do Podjune, na mah pove tisočim ljudem o razvoju političnih, gospodarskih, socialnih, kulturnih, narodnostnih in drugih važnih vprašanj javnega življenja. Poleg tega prinaša obilo snovi za strokovno izobrazbo, za razvedrilo in novice iz domačih krajev. Desetletje je list predočeval bralcem domovino in široki svet v tiskani besedi in tudi sliki.

Najvažnejše načelo lista pa je, da brani resnico in pravico, da je glasnik naših najosnovnejših pravic in jih brani proti vsem in vsakomur, ki nam jih kratijo ali skušajo odrekati. Lepa naloga lista je, da na podlagi nam pripadajočih pravic ustvarja dobre odnose z narodom sosedom in preko tega prijateljsko sožitje z vsemi narodi. List zastopa demokracijo in išče stike z demokratičnimi silami drugih narodov. List svari pred nevarnostmi, ki grozijo demokraciji in drami brezbrižneže, ki pogosto prezrejo te nevarnosti. Demokracija pomeni svobodo in cena za svobodo je budna pozornost, ter je naloga svobodnega tiska, da svobodo brani in demokracijo utrjuje.

Namen lista je resen in služi koristim in blaginji splošnosti. Ne senzacije, temveč borba in prizadevanje za zboljšanje medsebojnih odnosov in zvišanje življenjske ravni je v sklopu velesile demokratičnega tiska vseh narodov tudi poslanstvo »Slovenskega vestnika«.

Da bo list mogel čimbolj izpolnjevati svojo plemenito nalogo, je nujno sodelovanje vseh sotrudnikov, kakor tudi nasvetov in pobud ter želja s strani bralcev. Če izreče list še besedo o sotrudnikih in dopisnikih, mora izraziti številnim marljivim sodelavcem iskreno zahvalo za njihove prispevke. Mnogo pa je še ljudi po naših krajih, pametnih in razumnih, ki mnogo vedo in izvedo, pa raje ohranijo dogodke in primere nezadovoljivih razmer, ki jih doživljajo in opazujejo v svoji okolici, v sebi, se zarijejo vase in ne dajo radi kaj od sebe, kar seve ne koristi niti njim, niti splošnosti. Na te sposobne in razumne ljudi apeliramo, da se vključijo v krog skupnosti sodelavcev, ki so zbrani in se zbirajo okrog našega lista.

V času, ko je list v minulem desetletju ostal zvest svojim načelom in si pridobil številne prijatelje, ki ga sprejemajo v svoj krog kot dobrega gosta, so kritične pripombe in predlogi bralcev dali že marsikakšno pobudo uredništvu, ki jih je lahko izkoristilo. Ob jubilejni številki pa bralce vabimo na množično udeležbo pri anketi o »Slovenskem vestniku«.

Da olajšamo sodelovanje pri anketi, navajamo v posebnem obrobljenem delu vrsto rubrik z najvažnejših področij, ki jih v glavnem vsebuje tudi naš list. Seveda pa tukaj niso zajeta vsa področja in bi nas zanimalo, kaj bralci še želijo, da bi objavljali. Zato vas vabimo, da izrazite svoje mnenje in svoje pripombe ter tako posredujete uredništvu želje, ki jih imate glede ureditve, oblike in vsebine lista.

Zanimale bi nas vsestranske pripombe, kakor na primer: če se vam zdi sedanja ureditev lista pravilna, ali pa želite kakšne spremembe, kje in kaj; morda so nekatere rubrike nezanimive in odveč, druge spet manjkajo ali jim je odmerjen premajhen prostor; želite daljše ali krajše članke in sestavke; je pisanje pretežko razumljivo itd.

Povejte nam čim bolj obširno svoje mnenje o posameznih rubrikah: ali vam ugaja sedanja oblika, ali želite, da bo list prinašal politične dogodke v člankih, v kratkih vesteh ali v dajših komentarjih; naj bi kulturna stran vsebovala tudi druga področja, katera in v kakšni obliki; kakšna poročila predvsem želite iz Slovenije in Jugoslavije ter o Slovencih v drugih državah; vam ugaja sedanja oblika kmečkih obvestil ter rubrike za gospodinjstvo, zadružništvo in zdravstvo, ali so posamezni članki predolgi, pretežki in neprimerni, kaj bi si še želeli; kaj najraje berete iz naših domačih krajev in kaj po vašem mnenju še manjka; želite poleg romana še drugo leposlovno čtivo, koliko in kakšno; se vam romani, ki jih objavljamo, dopadejo in kakšne si želite za bodoče; odgovarja mladinska stran vašim željam ali kaj ji še manjka; kaj pogrešate med pestrimi zanimivostmi; bi radi bolj pogosto reševali križanke in uganke; kakšne športne vesti bi vas najbolj zanimale; prinaša list dovolj ilustracij, kakšne slike bi še želeli.

Takih vprašanj bi bilo še in še ter je odvisno od vas, v kolikor bo uredništvo moglo upoštevati vaše želje. Povejte svoje mnenje in pripombe za vsako rubriko ter nam pomagajte, da bo list postal res glasilo nas vseh. V kolikor predvideni prostor v obrobljenem delu za vaše pripombe ne bi zadostoval, priložite poseben listek in nam povejte čim bolj podrobno, kaj in kako si želite. Odgovore na anketo je treba poslati do 30. junija 1956 na naslov uredništva.

1. zunanja politika . . . . . .
2. politična dogajanja v naši državi in deželi . . . . . .
3. razvoj socializma doma in po svetu . . . . . .
4. naša narodnostna vprašanja . . . . . .
5. gospodarsko-politična vprašanja . . . . . .
6. Slovenci v drugih državah . . . . . .
7. Slovenija in Jugoslavija . . . . . .
8. kultura, prosveta, znanost in umetnost . . . . . .
9. kmečka obvestila . . . . . .
10. zadružništvo . . . . . .
11. gospodinjstvo . . . . . .
12. zdravstvo . . . . . .
13. krajevni dogodki po naši zemlji . . . . . .
14. roman in leposlovje . . . . . .
15. mladinsko branje . . . . . .
16. pestre zanimivosti . . . . . .
17. šport . . . . . .
18. križanke in uganke . . . . . .
19. slike . . . . . .
20. radio . . . . . .

posebne pripombe . . . . . .

. . . . . .

(ime in naslov) (podpis)

SLOVENSKI vestnik SLOVENSKI vestnik SLOVENSKI vestnik SLOVENSKI vestnik SLOVENSKI vestnik SLOVENSKI vestnik SLOVENSKI vestnik SLOVENSKI vestnik

Nagradna križanka

Za desetletnico izhajanja našega lista smo se odločili, da objavimo tudi križanko in s tem spet ugodimo tistim čitateljem, ki si radi »lomijo glave« pri reševanju ugank. Da pa bo reševanje križanke še bolj privlačno in da bo vanj vloženi trud tudi nekoliko poplačan, razpisujemo za pravilne rešitve naslednje nagrade:

1. **nagrada — 100 šilingov**
2. **nagrada — enoletna naročnina »Slovenskega vestnika«**
3. **nagrada — 50 šilingov**
4. **nagrada — polletna naročnina »Slovenskega vestnika«**
5. **nagrada — 25 šilingov**
6.—10. **nagrada — različne knjige.**

Rešitve, ki jih je treba vpisati na časopisni izrezek, pošljite najkasneje do 30. junija 1956 na naslov: **»Slovenski vestnik«, uredništvo, Celovec, Gasometergasse 10.**

V o d o r a v n o: 1. in 97. ob pomembnem jubileju našega lista, 18. nastane pri pranju z milom ali pralnim praškom, 19. ima vsaka oseba in vsak predmet, 20. okrašen vhod pri slavnostih, 21. igralna karta, 23. čez vse, 25. pripada Ireni, 26. vlakno (kratica), 27. naselje, 28. ka, 29. organ za vid, 31. jv, 32 pritlično drevo, 33. čd, 34. vzklik, 35. vkuhano sadje, 39. aceton (kratica), 41. osebni zaimek, 42. prislov kraja, 43. pritrdilnica, 44. ima namen, 45. kratica za eventualno, 47. vrsta ribe (dvojina), 50. glej 42. vodoravno, 51. nikalnica, 52. znanilec nevihte, 54. mnogoštevilne, 55. nerazkosana, 56. spone, 57. zaimek (množ.), 58. ako, 59. posvečeno, 61. egipčanski bog sonca, 62. povratni zaimek, 66. pritrdilnica, 67. ekonom (kratica), 68. staroslovanska pijača, 70. kemični znak za magnezij, 72. ropoti, 77. JC, 78. samo (okrajšano), 79. ptič, ki se zaveda svoje lepote in se kaj rad šopiri po dvorišču, 80. apno (kratica), 82. še ne rabljen, 83. glas domače živali, 84. slaboumen, nezmožen trezne presoje, 85. okrajšani veznik, rabijo pesniki, 86. . . . je vodnjak, 88. pooblastilna listina, 91. oziralni zaimek, 92. množična zabava, 93. osamljen, 95. ukaz, navodilo.

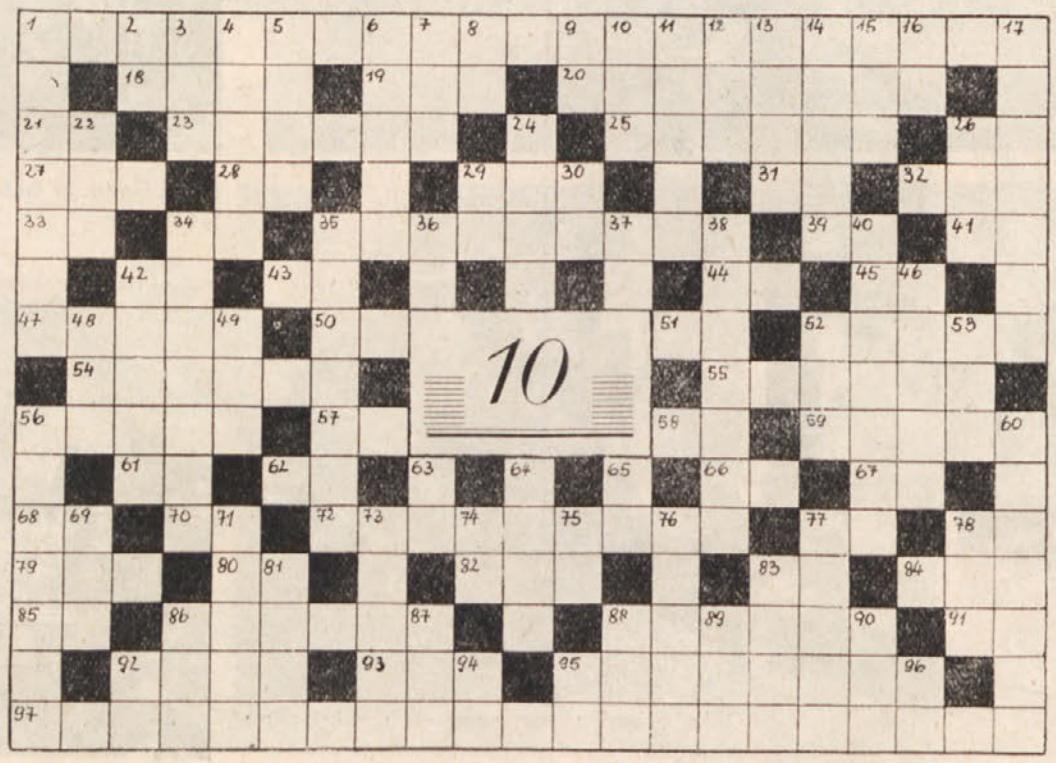

N a v p i č n o: 1. ptica pevka, 2. okrajšava za gledališče, kjer se predvsem poje, 3. prislov, 4. brez razlike, za vse isto, 5. up, tudi žensko ime, 6. je vsaka limona, 7. glej 19. vodoravno, 8. mu je znano, 9. dva enaka soglasnika, 10. gori brez plamena, 11. skupina ljudi istega jezika in z isto zgodovino, 12. vrsta vrbe (množina), 13. domača vprežna žival, 14. južna oljarica, 15. vrednostni papir, 16. do konca (okrajšano), 17. čistilno sredstvo, kemikalija, 22. plod, sadež, 24. veliki zob pri slonu, čekan, 26. dobro obdelana zemlja, 29. znamka italijanskih avtomobilov, 30. glej 68. vodoravno, 34. pijem na zdravje, 35. vojaška vaja, 36. glej 61. vodoravno, 37. kemični znak za aluminij, 38. je podlaga vsake pisave, 40. glavno mesto avstrijske zvezne dežele, sedež slovenskih organizacij, 42. novačenje, izbiranje za vojaško službo, 46. ozek, tanek, 48. termin, 49. protivni veznik, 52. vpiši BLS, 53. napravi čebela, čmrli, ose, sršeni ipd., 56. lepo umite, sprane, čiste, 60. manjša shramba, 63. vrsta pesnitve, 64. krstno ime enega največjih slovenskih pesnikov (Ciciban in ura in druge pesmi), 65. veznik, 69. snov za pleskanje in barvanje lesenih predmetov, 71. morska ptica, spremljevalka parnikov, 73. okostje brez zadnjega zloga, 74. osebni zaimek, 75. vzklik pri bolečini, 76. vpiši enostavno Juarz, 77. mesec v letu, 78. priteče iz sočnih sadežev, 81. poslednji (okrajšano), 83. del noge, 86. polovica črk besede pod 86. vodoravno, 87. tatarski poglavar, namen, kaplja, 88. vpiši Pai, 89. vpiši toh, 90. pod, 92. Ludolfovo število, stalno število pri računanju kroga in krogle (3,14), 94. zaimek, 95. nikalnica, 96. zaimek.